

DOLENSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OK

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej - Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOČI RAČUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Stev. 50 (560) Leto XI
NOVO MESTO, 15. DECEMBRA 1960

UREJFJ uredniški odbor
NASLOV UREDNIŠTVA I
Člančevce ulice - Poštni pr
127 - Nenaročnih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopišne podjetje "Delo" v Ljubljani

STUDIJSKA KNJIZNICA
MIRANA JARCA
NOVO MESTO

Z ZADNJE SEJE OBEH ZBOROV OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V NOVEM MESTU

Premajhna odgovornost do družbe

Naloge družbenega načrta v občini Novo mesto v zadnjem tričetrtletju so presežene, zaostajata pa industrija in kmetijstvo - V gospodarstvu je treba povečati družbeno odgovornost organov samoupravljanja in vodilnih uslužbencev - Kritika letošnje investicijske politike

Skupna seja obeh zborov ObLO Novo mesto v soboto, 10. decembra, je bila po vsebini razprave ena izmed najboljših v letošnjem letu. Predsednik okrajnega odbora SZDL Viktor Zupančič in podpredsednik OLO Ludvik Golob sta v razpravi poudarila mnogo tehničnih misli s področja družbenih odnosov v gospodarstvu in o odgovornosti ljudskega odbora kot celote.

V tričetrtletju je bil družbeni bruto proizvod dosežen s 76,1 odst., kar pomeni hkrati, da smo ustvarili za 28 odst. več kot v tričetrtletju lanskega leta. Gozdarstvo je do 31. sept. izpolnilo 116 odst., gradbeništvo 114 odst., gostinstvo 99,2 odst. in trgovina 81,8 odst. letnega načrta. Vse ostale panoge družbenega sektorja gozdarstva - razen industrije in kmetijstva - so plan dosegle. Izpad v industriji je povzročila nizka proizvodnja IMV, v kmetijstvu pa je iskati vzrok v neizpolnjenih investicijah, saj je KGP Novo mesto od predvidenih 200 milijonov doseglo le 23 milijonov. Družbeni investicijski sredstev in od tega lahko porabilo le 11 milijonov. Predstavnik obeh podjetij sta bila naprosena, naj odbornikom opravijo čista nizko proizvodnjo. Takšen način sodelovanja odbornikov na sejah je pri nas še novost, smatramo pa, da bi ga bilo treba uporabljati vse češče.

Predstavnik IMV je izpad v proizvodnji opravičil s neuspom široke kooperacijske proizvodnje, ki se ni obnesla. Posamezni kooperanti so pogodbe odpovedali, IMV pa je bila prisiljena osvajati proizvodnjo njihovih sestavnih delov za avtomobile, kar je zaradi preobremenjenosti zmogljivosti v tovarni povzročilo vrsto težav.

Tudi tu niso bila pravočasno zagotovljena že spomladi obljubljena investicijska sredstva, saj bo lahko IMV nabavila stroje, ki bodo proizvodnjo običajno povečali, šele koncem leta. Precej težav je tudi z usposabljanjem nekvalificiranih delavcev v proizvodnji, ker priložne delovne sile ni. Proizvodnja v tem četrtletju bo skoraj dosegla onov prvih treh četrtletjih, tako da bo plan konec leta uresničen s približno 42 odstotkov.

Predstavnik KGP je med drugim omenil tudi to, da kmetijska proizvodnja kaže večje uspehe šele v zadnjem četrtletju, ko so pridelki pospravljeni, kot glavni vzrok nizke realizacije pa je navedel pomanjkanje investicijskih sredstev, ki bi morale sprostiti nove zmogljivosti. Od razpoložljivih lastnih investicijskih sredstev je KGP porabilo letos kar 95 odst., preostanek pa bo porabljen do konca leta.

Odborniki so nato poudarili, da si družba obeta v kmetijski proizvodnji največ od družbenih posestev. V novomeški občini smo letos z vrhano mero optimizma združili vsa posestva v KGP, ker so majhni obrati le životarlji. Tega gotovo nismo storili zato, da bi obratna vodstva KGP ugotovila: saj je direkcija za to, da misli na nas. V novem petletnem perspektivnem načrtu čakajo kmetijstvo velike nalozice, zato družba ne more ravnodušno opazovati, če zaostaja.

Do 30. septembra je bilo uresničenih le 50 odst. investicij v gospodarstvu. Če v začetku leta smo poudarili, da moramo z investiranjem pihoteti, da bi novi obrati še v tekočem letu proizvajali. Kje so vzroki za neuresničene investicije? Ljudski odbor bo moral odločneje urejati to vprašanje, še posebej ker je čutili, da je družbeno odgovornost premajhna. Sproti je treba ugotavljati, zakaj ne izpolnjujemo planskih nalog, zakaj ni investicijskih sredstev, zakaj so priprave novih planov prepočasne ali malomarne in podobno. Problem družbene odgovornosti nastaja tudi v podjetjih, ki so plane preveč preslegli. Osnova za razvoj socialistične družbe je načrtno gospodarstvo. Če smo plan preveč preseglili, pomeni, da smo prikrivali rezerve zaradi ozkih podjetniških interesov, ki bi se morali umakniti družbenim interesom. Občina ima določena družbena pooblastila, ki ji dajejo pravico urejati takšne nepravilne odnose in vanje posegati. Če plan ni realen, ga občina lahko popravi: zveča ali zmanjša. Podjetja so dobila za investicije družbena sredstva zato, da bodo povečala proizvodnjo, zelo rado pa se primeri, da pri načrtovanju to hote zamolčijo v želji, da bi do konca leta plan znatneje preseglili... To je varanje družbe in kolektiva, zato se morajo proti takšnim pojavom organi delavskega samoupravljanja in vodilni uslužbenci boriti z večjo družbeno odgovornostjo in odločnostjo.

Odborniki so na seji sprejeli več odlokov komisije za pravne predpise. Ker je v navadi avtomatično glasovanje brez poglobitve v odloke, so izrazili željo, naj bi bili osnutki odlokov dostavljeni odbornikom z ostalim gradivom vedno že vred sejo.

Za udobna in cenena stanovanja

Pravkar pripravljamo nov 5-letni perspektivni načrt. O njem razpravljajo kolektivi, občinski organi in člani Socialistične zveze ter pogumno rišejo široko, svetlo pot naprej. Nove tovarne, delavnice, ceste, mostovi, šole, domovi kulture, turistični centri in letovišča ter nova sveta stanovanja, vse to bo nastajalo v bodoči petletki. Pridne roke delovnih ljudi bodo gnetle, stroje in brusile svoje svetlejšo bodočnost. - Morda v vse hitrejšem razvoju pozabljamo, da so gradbeniki navadno prvi, ki zavihlje krava in zasadijo lopato, ko začenjamo petletko. Preden prične tovarna obratovati, je treba zgraditi stavbo, preden napoli otroški vrtišče učilnice, je treba zgraditi šolsko postopje; še dolgo, dolgo vrsto podobnih primerov bi lahko našli. V razgovoru z direktorjem največjega gradbenega podjetja v našem okraju SGP Pionir - tov. Ivanom Kočvarjem smo izvedeli marsikaj o težavah naših gradincev in o njihovih uspehih.

Za gradbeništvo je bilo zaradi sezonskega značaja dela značilno nenehno pomanjkanje delavcev, predvsem strokovno usposobljenih. Ali se je morda to vprašanje že obrnilo na bolje?

- Vesel sem, ker lahko odgovorim pritrdilno. Odkar upo-

rabljamo belgijski način, je mnogo manj težav z delavci. Prvič smo poizkusili predlani pozimi, lani spomladi pa smo belgijski način že začeli uporabljati na gradbiščih. Kratek uvod najbrž ne bo škodil. Kot povsod na zapadu so imeli tudi v Belgiji precej težav z brezposelnimi raznih obrtnih strok, ker je nagla industrializacija zadušila razvoj obrti. Nasprotno pa je v gradbeništvu tudi njim primanjkovalo delovne sile. Vprašanja so se lotili strokovnjaki. Upoštevali ekonomiko časa in gibov so klasični način zidave poodstavlili in hkrati omogočili hitro usposabljanje zidarjev.

Belgijski način loči zidarja in betonerja; slednji obsega tri kvalifikacije: izdelovalca opažev, polagalec armature in betonerja. Nekvalificirani delavec se v treh mesecih izučil za kvalificiranega. Dosedanji javniški sistem izobraževanja je bil preolgoznan, saj se je vajence učil za zidarja tri leta. Ker je le 50 odstotkov tako izučenih ljudi ostalo v našem podjetju, nas je stal uk vsakega kar 750 tisoč dinarjev. Na belgijski način izučeni delavci ostanejo vsi v podjetju, izobrazba enega nas volja je 65 tisoč dinarjev. Orodje je posebej prirejeno, vsi gibi temeljito premišljeni, zato delavec, ko zapusti izobraževalni center, kjer se je belgijskega načina zidave izučil, že po šestih mesecih doseže normirani učinek - v osemih urah zgradi 2 kub. m opečnega zidu.

(Nadaljevanje na 3. strani)

21. decembra ob 19. uri v kinu Krka slavnostna akademija. Na večer pred 22. decembrom bo slavnostna akademija, na kateri bodo sodelovali orkester Svobode Dušan Jereb, recitatorji iz vrst JLA in mladine in glasbena skupina "Teodor Boche" iz Zagreba, ki bo nastopila z borbenimi narodnimi pesmimi.

Ne smemo pozabiti tudi športnih srečanj, med drugim tradicionalnega šahovskega dvojboja med pripadniki JLA in šahisti Novega mesta. Posredovali smo vam nekoliko bolj obširen program iz novomeške občine, vemo pa, da tudi drugje ne bodo zaostajali.

Dolenjska založba za 20-letnico vstaje jugoslovanskih narodov

20-letnico vstaje jugoslovanskih narodov b s svojimi izdajami počastila tudi Dolenjska založba. Kot prva bo izšla pionirska silkanca "Nepokorjeni bregovi" (avtorja Baškovi in Cetin), ki je že v tisku, nadalje Janka Jarca "Partizanski Rog", Mikuzove "Prezledi NOB na Dolenjskem", Mirana Jarca "Čudež nad Bistrom" in pa izbor najboljših spominskih člankov, ki so jih v dosedanjih desetih letnikih Dolenjskega lista objavili borci in aktivisti. Mimo teh del bo založba nemara dobila še kak rokopis, ki bi prišel v okvir spominske izdaje.

Toplo čestitamo!

Za letošnji 29. november je predsednik republike tovariš Josip Broz-Tito odlikoval tudi več delovnih ljudi iz našega okraja. Odlikovani so bili:

- 1. Hočvar Alojz, Industrija obutve, Novo mesto;
- 2. Kraut inž. Igo, Kmetijsko gozdarsko posestvo, Novo mesto;
- 3. Junc inž. Miloš, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 4. Acković Svetozar, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 5. Gajšek Stana, Osemletna osnovna šola, Kostanjevica na Krki;
- 6. Grile Marija, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;

O krajevnih konferencah SZDL

V torek, 13. decembra, je bilo v sejni dvorani OLO Novo mesto pod vodstvom predsednika Okrajnega odbora SZDL Viktorja Zupančiča svetovanje predsednikov in sekretarjev občinskih odborov SZDL, na katerem so bili prisotni tudi nekateri sekretarji občinskih komitejev ZKS. Vedno bomo o posvetovanju poročali v prihodnji številki, tokrat je to: razčlenili so uspeh dosedanjih krajevnih konferenc SZDL in se pogovorili o pripravah na občinske konferen-

- 7. Ogorevc Jože, Obč. ljudski odbor Brežice;
- 8. Knez Milka, Obč. ljudski odbor Brežice;
- 9. Slak Ludvik, Obč. ljudski odbor Trebnje;
- 10. Hrovat Peter, Direkcija za ceste OLO Novo mesto;

Z MEDALJO ZA DELO:

- 1. Virč Franc, Zivnorejsko veterinarski zavod, Novo mesto;
- 2. Božič Martin, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 3. Bogovič Ivan, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 4. Geršak Slavko, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 5. Bogovič Mihaela, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 6. Koritnik Anton, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 7. Derganc Janez, Industrija obutve, Novo mesto;
- 8. Simič Niko, Direkcija za ceste OLO Novo mesto;
- 9. Zibert Rudolf, Tovarna šivalnih strojev "MIRNA" - Mirna;
- 10. Končija Rudolf, Direkcija za ceste OLO Novo mesto;
- 11. Kržan Stanislav, Direkcija za ceste OLO Novo mesto;
- 12. Hrovat Marija, Osnovna šola Cerklje ob Krki;
- 13. Uršič Marjan, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;

- 14. Zagorec Ignac, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 15. Resnik Jože, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 16. Kozole Ivan, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 17. Habinc Franc, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško;
- 18. Globelnik Vinko, Tovarna celuloze in papirja "Djuro Salaj", Videm-Krško.

Kolektiv tovarne "DJURO SALAJ" izpolnil plan

Čeprav je letošnji plan količinske proizvodnje v tovarni celuloze in papirja na Vidmu za 14 odstotkov večji kot je bil lani (po dohodku pa za 16 odstotkov), ga je poštvalni kolektiv dosegel 7. decembra. Plan celotnega dohodka je bil ustvarjen že 4. decembra. V tovarni pričakujejo, da bodo do konca leta plan še znatno preseglili. Največ zasluga za tako lepe uspehe pripisujejo v tovarni delstvu, da je dosledno uresničevanje nagrajevanja po obračunskih enotah rodilo v kolektivu še večji delovni polet. Vsak delavec in uslužbenec občuti zdaj vsak mesec proizvodne uspehe pri svojih prejemkih, kar nedvomno močno spodbuja k še večji storilnosti in stalnemu dviganju proizvodnosti.

Pred dnevom JLA

Priprave za praznovanje 22. decembra, praznika JLA, so v polnem teku. Priprave obetajo, da letošnje praznovanje ne bo zaostajalo za prejšnjimi, mislimo celo, da bo bolj pestro. Pri letošnjih prireditvah so se pripadniki JLA tesno naslonili na mladino, kar jamči, da bodo prireditve polne mladostne živahnosti.

Največ prireditev bo v Novem mestu, Krškem, Brežicah in Črnomlju, pa tudi drugje ne bi smeli pozabiti na zgodovinski dan 22. decembra.

V Novem mestu množičen obisk mladine: Obisk, ki ga je napravila mladina ob dnevu mladosti mladini JLA, se je odlično obnesel. Ob tej priložnosti so se dobro seznanili z življenjem pripadnikov JLA, kar bo še povečalo stike med njimi. Obisk je bil za mlade ljudi velik dogodek in si ga še želijo. 22. decembra bo mladina spet v velikem številu obiskala pripadnike JLA.

Oficirji JLA bodo obiskali srednje šole: Predstavniki JLA bodo obiskali vse srednje šole. Ob tej priložnosti bodo šolski mladini pripovedovali o življenju v JLA, o 22. decembru in spominih iz NOB. Za podobne stike je bilo med mladino vedno vedno zanimanje. Računajo tudi na podobne obiske izven Novega mesta.

Skupni programi naše mladine in pripadnikov JLA: Mladinci iz JLA, ki bodo v tem času na terenu, se bodo povežali z vaškimi mladinskimi aktivni in predvajali skupne programe ljudem na podeželju. Ta oblika sodelovanja je doslej povsod lepo uspeša.

Pionirji in mladinci bodo pisali naloge o 22. decembru: Da bi se mladi ljudje spomnili slavnih dni naše revolucije, po šolah pišejo naloge, posvečene 22. decembru. Mladi ljudje na ta način obujajo

spomine na dneve, ki so jih doživljali očetje. Najboljše naloge bodo nagrajene, pionirji in mladinci, ki sodelujejo v tem natečaju, pa bodo sprejeti pri komandantu garnizona 22. decembra.

21. decembra ob 19. uri v kinu Krka slavnostna akademija. Na večer pred 22. decembrom bo slavnostna akademija, na kateri bodo sodelovali orkester Svobode Dušan Jereb, recitatorji iz vrst JLA in mladine in glasbena skupina "Teodor Boche" iz Zagreba, ki bo nastopila z borbenimi narodnimi pesmimi.

Ne smemo pozabiti tudi športnih srečanj, med drugim tradicionalnega šahovskega dvojboja med pripadniki JLA in šahisti Novega mesta. Posredovali smo vam nekoliko bolj obširen program iz novomeške občine, vemo pa, da tudi drugje ne bodo zaostajali.

Sinter tovarna - uspeh elektrarne v Brestanici

Termoelektrarna Brestanica porabi v 5.000 obratovnih urah toliko premoga, da je pepel težak kar 43.000 ton. Vprašanje, kam s tolikšno količino pepela, je bilo za kolektiv mučno. Nekdaj so ga spravljali v vodo, pepel pa jo je kalil, uničeval je ribe in vodno rastline. Zato so sinter tovarno v Brestanici. Proizvodni postopek je enostaven. Iz kotlarne v termoelektrarno bodo pepel in ogorke odvažali v silos, ki bo v neposredni bližini. Iz silosa bodo oboje prečrpavali v 200 m oddaljeno deponijo. Pri tem se bo pepel pomelal z zrakom. Nato mu bodo primešali še premogov prah in odpadke. Obojega je dovolj v senovškem premogovniku, ki je oddaljen le nekaj kilometrov.

strokovnjaki. Drugod v svetu izdelujejo iz pepela in premogovih ogorkov gradbeni material. Poizkusite še vi, so svetovali.

V Jugoslaviji takšne industrije še ni. Zato se je bilo treba ogledati v inozemstvu. Počasi so nastajali načrti za sinter tovarno v Brestanici. Proizvodni postopek je enostaven. Iz kotlarne v termoelektrarno bodo pepel in ogorke odvažali v silos, ki bo v neposredni bližini. Iz silosa bodo oboje prečrpavali v 200 m oddaljeno deponijo. Pri tem se bo pepel pomelal z zrakom. Nato mu bodo primešali še premogov prah in odpadke. Obojega je dovolj v senovškem premogovniku, ki je oddaljen le nekaj kilometrov.

Tako pripravljeno zmes bodo usipali na vrtilne ploške, kjer se bo ovlažila in se zaradi vrtenja izoblikovala v kroglice. Te kroglice bodo drsele po traku skozi peč, v kateri izogoreva mazut, in se izžagal e ter izsušile. Še en postopek: drobič bo kroglice razdrobil na zahtevni premer (3 mm), nato pa jih bodo odpremili v silos. Nova gradbena surovina sinter je pripravljena. Gradbenici ji primešajo samo še vodo in cement in jo s pridom uporabijo. Kubični meter sinterjevih zrn je težek 750 kg, 1 cm³ iz njega izdelanega betona pa prenese obremenitev 116 kg. V gradbeništvu ga bodo uporabljali za lahke betone in za izdelavo panel plošč Sinterjeve toplotne in zvočne izolacijske sposobnosti prekašajo

vse dosedanje gradbene materiale. Deponija za pepel bi veljala 96 milijonov investicij, sinter tovarno pa bodo zgradili za 278 milijonov. To ni vse. Prevoz pepela v deponijo bi bil za 312 din na 1 km dražji, kot bo prevoz pepela v sinter tovarno, vrhu vsega pa je pepel koristno uporabljen, saj bo gradbeništvo, ko bo tovarna zgrajena, vsako leto dobilo iz 43.000 ton pepela, ki je doslej onesnaževal vode, 55 tisoč m³ sinterjevih zrn v vrednosti 77 milijonov din.

svetla stran sinter projekta. Termoelektrarna ni imela dovolj sredstev, občina Senovo pa prav tako ne. Zato je kolektiv zaprosil hidroelektrarne v Sloveniji, naj mu posodijo sredstva iz svoje amortizacije. Slo je brez težav. Z velikim razumevanjem so kolektivni hidroelektrarn Mariborski otok, Vuzenica, Dravograd in Medvode posodili 85 milijonov iz svoje amortizacije, preostanek do 116 milijonov pa je prispevala termoelektrarna v Brestanici iz svoje amortizacije. Razumevanje, ki ne razna meje okrajne in občine, je ustvarilo nove potoke za gradnjo nove tovarne. ... milijonov je dovolj za soudeležbo, za preostanek pa bo termoelektrarna naložila investicijsko nosilno. M. J.

Danes *ustni časopis*
na Vinici in v Dragatušu!

Podružnica Novinarskega društva Slovenije v Novem mestu bo priredila danes popoldne ob 16. uri **ustni časopis** v kino dvorani na Vinici ob Kolpi ob 19.30 (ob pol osmih zvečer) pa bo tak večer tudi v Dragatušu. Sodelujejo člankarji podružnice DELA, uredništva DOLENSKEGA LISTA in dopisništva RTV Ljubljana iz Novega mesta.

PRIDITE!

Spremembe na ObLO Novo mesto

Na skupni seji obeh zborov ObLO Novo mesto so odborniki v soboto, 10. decembra, opravili tudi naslednje kadrovske spremembe:

ker je dosedanji predsednik ObLO tov. Maks Vale zaradi odhoda na novo službeno mesto zaprosil za razrešitev, je bil na njegovo mesto izvoljen tov. **Ludvik Golob**, doslej podpredsednik OLO Novo mesto. Z ozirom na velike naloge, ki stoji pred občinskimi ljudskimi odbori, zlasti še s predvideno priključitvijo občine Zuzemberk k novomeški občini, so odborniki obeh zborov menili, da bi imel ljudski odbor poslej plačanega podpredsednika. Zategadel so razrešili dosedanja podpredsednika ObLO tov. Borisa Andrianiča in tov. Erna Salija, za novega podpredsednika ObLO pa je bil izvoljen tov. **Sergej Thorževski**. Dolžnost bo prevzel takoj, ko bo v eni izmed izpraznjenih volilnih enot izvoljen za odbornika ljudskega odbora; doslej je bil tov. Sergej Thorževski tajnik Okrajne

trgovinske zbornice v Novem mestu.

Za novega tajnika ObLO Novo mesto je bil hkrati imenovan tov. **Zvone Perc**, doslej načelnik tajništva za občo upravo na OLO Novo mesto.

Za načelnika oddelka za gospodarstvo in finance je bil imenovan tov. **Ivo Novšak**, do-

slej načelnik oddelka za gošpodarstvo pri OLO Novo mesto.

Za načelnika oddelka za družbene službe je bil imenovan tov. **Tone Valentincič**, dosedanja tajnik ObLO Novo mesto, ki bo do nadaljnjega hkrati tudi vršilec dolžnosti načelnika oddelka za občo upravo.

Šmarjeti so zborovali

Pred kratkim je bila v Šmarjeti volilna konferenca članov SZDL krajevnega odbora. Predsednik odbora Rafko Paik je v poročilu poudaril, da bodo prihodnje leto delo SZDL usmerili po poti, ki jo je nakazal V. kongres SZDL. Razpravljali so najprej o splošnih vprašanjih tega področja in o novem krojaškem podjetju, ki so ga ustanovili v Šmarjeti. Pohvalili so prizadevanost članov tega kolektiva, ki so v podjetju sami nabavili stroje in brez kakršnekoli pomoči delo uspešno vodili.

Člani SZDL so ostro obsodili šušmarstvo, ki se je pojavilo z novim podjetjem. Zahtevali so, naj s takimi ljudmi ljudska oblast najstrože postopa, še posebej zato, ker nasprotujejo razvoju socialističnega napredka na vasi. Podobnih primerov je precej še po ostalih vaseh. Sprejeli so več sklepov, med katerimi je najizjavnější povezava SZDL s krajevnim odborom, ker bodo le tako lahko preprečevali različne izpade.

V Šmarjeti je bil tudi občni zbor ZROP; doslej so bili člani te organizacije vključeni v kronovški področje. Nakazali so smer dela, še posebej pa so poudarili, da je treba ustanoviti stroškovno družino, ki bo združila zlasti mladino. Nekateri članov ZROP na zbor ni bilo, ker se prav gotovo ne zavedajo, da je v socialistični družbi tudi taka organizacija potrebna. P. D.

SGP »PIONIR« SPOROČA: prvi specializirani delavci!

SGP Pionir v Novem mestu je v našem okraju prva gošpodarska organizacija, ki ima lastno izobraževalno središče. Ze pred resolucijo zvezne ljudske skupščine se je delav-

ski svet odločil izobraževati svoje ljudi in pričel delati po dobro zastavljenem načrtu.

26. novembra je kolektiv skromno in tiho proslavil zaključek prvih dveh tečajev za specializirane gradbene delavce. Ob tej priložnosti je direktor podjetja poudaril, da stopa podjetje Pionir s svojimi specializiranimi delavci na novo pot, ki jamči, da bo podjetje na hiter in smiren način krilo potrebo po strokovnih kadrih.

Pri Pionirju je z uspehom končalo tečaj 15 zidarjev in 16 betonircev, po dnevu republike pa so odprli vrata novim tečajnikom. Novi specializirani delavci bodo takoj začeli z delom v proizvodnji in dokazali, da je bilo njih šolanje dobro naložena investicija.

Podjetje Pionir lahko stavljamo za vzgled vsem večjim delovnim kolektivom, ki so v zadregi za kader in upamo, da njihov način izobraževanja kolektiva ne bo osamljen. —b—

Je preveč »tanka«?

Traktorist kmetijske zadruge Mokronog A. G. je pred kratkim peljal s traktorjem in priklopic opkejo v Zabuškovec. V poznih večernih urah se je preko Trebelnega vrhca v Mokronogu. Še prej je pri gospodarju, kateremu je bil opkejo, večerjal in nekoliko pil. Nato je šel še med polje v gostilni Parnar v Trebelnem. Traktorist je imel pri sebi dva decila vina in tako spodbudil nadejvalno vojnjo proti Mokronogu. Na ostrem desnem zavozu, ki ima hkrati še strm (14 odstotni) padeč, traktorist ni zaviral in ne zaviral, ampak zavozil kar v grmičevje na levi strani ceste. Po levem bregu oziroma strmini je vozil le s m. Traktorist namreč ni tank in ne more voziti postarani po strmini, ki ima 70 stopinj nagiba, zato se je tudi prevrnil na cesto. Traktorist je bil le laže poškodovan, na traktorju ni priklopic pa je škoda za okoli 50.000 dinarjev.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Ze nekaj dni razpravlja gošpodarski odbor obeh zborov Zvezne ljudske skupščine o predlogu družbenega plana za razvoj gošpodarstva v prihodnjih petih letih. Med osnovne naloge, ki si jih bomo zastavili s tem načrtom, je treba šteti predvsem:

- intenzivno in tudi večje investiranje za razvoj industrije, oziroma določenih industrijskih panog. Pod intenzivnim investiranjem razumemo predvsem take naložbe, da bo vložen dinar ob začetku proizvodnje prinesel čim večji dohodek;
- učinkovitost nadaljnje razvoja temelji v vsakem primeru na družbenih in človeških odnosih in proizvodnji. To obenem pomeni, da računamo na večje uspehe zlasti zaradi spodbudnega nagrajevanja in še večjega dejanskega vključevanja samoupravljavcev v celotno gošpodarjenje;
- na teh osnovah se naj bi povečal družbeni proizvod vsako leto za 11 odstotkov. V družbenem sektorju gošpodarstva pa za okoli 13,4 odstotka. To pomeni, da naj bi bil napredek šibitvejši kot v minulih petih letih;
- narodni dohodek, ki znaša danes okoli 370 dolarjev, se bo povzpela na skoraj 600 dolarjev na prebivalca. Jugoslavija

Standard 1960-1961

se bo s tem močno približala srednje razvitim zahodnim državam;

- še posebej pa je načrt upošteval vsakršno med investicijami, osebno poročilo in družbenim standardom. Osebna potrošnja naj bi se vsako leto povečala za 8,8 odst. Osebni dohodki delavcev se bodo torej gibali v skladu z njihovo proizvodnjo oziroma delovnim učinkom. Pri uslužbenih bo osebna potrošnja rasla letno za 6,4 odstotka, osebna potrošnja upokojencev in invalidov, pa naj bi se povečala za 8,9 odstotkov. Pokojnine realne na enajst upokojenca bi se morale po načrtu povečati vsako leto za 5 odst.
- v družbeni standard pa bo vloženih v teh letih več sredstev kakor v minulih trinajstih letih.

To je le nekaj najosnovnejših pokazateljev petletnega načrta, za katerega ne dvomimo, da ga bomo uresničili. Bralcem bi danes posredovali še nekaj več podatkov o tem, kako se bo povečal naš standard. Kot že rečeno, gre za 8,8 odstotno povečanje osebne potrošnje. V denarju pomeni to skok od 1.336 milijard v letu 1960 na 2.036 milijard dinarjev v letu 1965. Toliko večjo vsooto bodo namreč delovni ljudje lahko uporabili za nakup blaga in druge življenjske stroške. Te številke ne pomenijo le nominalnih povečanj osebne dohodka, pač pa realno povečanje, če bo plan tudi v tem pogledu uresničen. Po tem se bo življenjski standard Jugoslavije ob koncu te petletke močno približal ravni tistih dežela, ki so industrijsko srednje razvite.

Mimo drugega bomo veliko sredstev uporabili tudi za družbeni standard. Tako bo v prihodnjih letih zgrajenih 500.000 novih stanovanj. Za stanovanja, šole, zdravstvene in druge ustanove bomo v teh letih porabili vsako leto okoli 258 milijard, kar je 85% več kakor smo porabili za te stvari v zadnjih štirih letih. Na novo zgraja ena stanovanja bodo predstavljala 30 odstotkov današnje skupne stanovanjske površine v mestih in industrijskih naseljih. Torej, gre za res velike spremembe in znatno olajšanje stanovanjske krize. Seveda pa računamo, da bomo poleg skladov za stanovanjsko gradnjo, porabili za to še druga sredstva, tako osebna sredstva državljanov, kot sredstva posameznih kolektivov. Vse to je namreč vračunano v tisto dobršno milijardo, ki jo kanimo porabiti za stanovanja.

Tudi potrošnja se bo močno spremenila. Namesto 15 kg sladkorja, ki ga je porabil v povprečju vsak državljan v letu 1960, naj bi ga v letu 1965 porabil že 26 kg. Meso naj bi poskočilo od 29 na 41 kilogramov, obutev od 1,7 na 2,3 para, električna energija od 74,5 na 144 kWh. Trenutno pridejo trije osebni avtomobili na tisoč prebivalcev, leta 1965 naj bi jih bilo že osem. Radijskih sprejemnikov je danes na 1000 prebivalcev 85, čez pet let 170, hladilnikov 5, pozneje 39, televizorjev 2, pozneje 17 itd. Skratka, gre za velike spremembe, ki bodo pomenile nov dvig življenjske ravni.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Dve afriški rani sta se ponovno odprli. Bolje rečeno: začeli sta se bolj krvaveti, ker sta odprti. To sta Alžirija in Kongo. Obe rani čedalje bolj vzemirjata svet, čedalje bolj skelita in krvavita...

Ko se je francoski predsednik de Gaulle odpravil na osemdnevni obisk v Alžirijo, so bila znamenja že dovolj grozeča. Prvo znamenje je bil beg petih obtožencev s tako imenovanega procesa »barikad« v Parizu v Španjo. Najvidnejši med njimi se imenuje Lagallarde in je igral eno izmed glavnih vlog pri lanskih spopadih in neredih v Alžiriji. Zdaj igra eno izmed glavnih vlog pri kovanju zarote proti Peti republiki v Španiji.

Kar zadeva barikade, proti katerim teče proces v Parizu, so se te spet pojavile med obiskom predsednika de Gaulle v Alžiriji. Ni jih bilo sicer toliko kot lani januarja in tudi nič novega niso bile, tako da niso vzbudile posebne pozornosti. Tudi demonstracije francoskih kolonov niso bile novost. Toda zgodilo se je nekaj, kar je vsekakor bila novost: nenadoma so zaslišali med rjevenjem razbesnelih kolonov, ki so si dajali duska tudi tako, da so pretepli in pobijali posamezne Alžirce, nov krik. To je bil krik istega alžirskega prebivalstva, ki naj bi bil po francoskih željah jezikec na tehnični med alžirskim narodnoosvobodilnim gibanjem in francoskimi zamisli, kako je treba urediti novo Alžirijo. Z drugimi besedami: uradna Francija vztrajno ponavlja, da začasna alžirska vlada ne predstavlja vseh Alžircev in da potemtakem nima pravice govoriti v imenu njih vseh. Po štirih letih je alžirsko prebivalstvo nedvoumno nastopilo na ulicah alžir-

skih mest, se izpostavljalo strelom iz francoskih strojnica, da bi Francozom in vsemu svetu povedalo, kaj misli o prihodnosti svoje domovine. In svet je prisluhnil. Se zadnjim omahljivcem je postalo očitno, da se lahko Francija pogaja samo s FLN oziroma alžirsko začasno vlado, če hoče doseči mir v Alžiriji. »Danes ni več imperijev Francije, Velike Britanije, Španije, Nizozemske in Belgije,« je dejal de Gaulle pred

pasivno opazovanje tragičnih dogodkov je treba iskati pravi razlog izven Konga, treba ga je iskati v blokovski razdelitvi sveta in »blokavskem nezaupanju, predvsem pa v trmatskem vztrajanju zahodnih držav, ki podpirajo predsednika Kasavubuja in polkovnika Mobutuja kot dva stebra proti »komunističnemu prodiranju«.

Zato ni nič čudnega, če je že nekaj držav sklenilo umakniti svoje vojake

in osebje iz sestava mednarodnih sil OZN v Kongu. To so doslej storile Združena Arabška republika, Malaja, Gvineja, Indonezija in Maroko, Jugoslovanska vlada je v spomencih generalnega sekretarja OZN Hammarskjöldu povedala, da noče več deliti odgovornosti za takšen položaj v Kongu, da umika svoje diplomatske zastopstvo in osebje iz Konga in da si pridruže pravico do povrnitve stroškov, ki jih je imela z dosedanjim udeležbo v Kongu. Tudi iz ust indijskega premiera Nehruja je prišla zelo ostra kritika razmer v Kongu, čeprav Indija trenutno še ni umaknila čet iz Konga.

Alžirija in Kongo sta dve odprti rani na afriškem telesu. Obe lahko zastropita ne samo Afriko, ampak vse mednarodno vzdušje. Ni ju mogoče osamiti, ampak samo ozdraviti, zakaj ves svet postaja čedlje bolj eno samo telo, ena sama enota. Kakor je mir nedeljiv, tako je tudi mednarodno zdravje nedeljivo.

Druga afriška rana je Kongo. To je začela krvaveti kot alžirska, toda množilo se znanenja, da se čedalje bolj odpira. Nad to afriško deželo leži mora državljanske vojne. Zakoniti predsednik njene vlade je hudo poškodovan v ječi z mnogimi drugimi uglednimi politiki, nekdanji kolonizatorji Belgiji se vračajo v Kongo v čedalje večjem številu kot svetovalci polkovnika Mobutuja in njegovih »komisarjev«, napetost med posameznimi pokrajini narašča tako zelo, da je pričakovati spopadov, mednarodne sile Združenih narodov in misije OZN pa so brez moči — precej po svoje krivdi.

Toda glavni razlog za to nemoč, za

dovoljiv, kar dokazujejo vina svetovnega slovesa iz teh krajev. Prav gotovo bi mogli biti na Dolenjskem in v Beli krajini prevzeti novi način vzgajanja vinogradov. Odpadlo bi ročno skropljenje in človek bi se izognil marsikateri nevarnosti.

Za uvod v smotno gojenje vinogradov pri nas bi predvsem morali izvršiti rajonizacijo in izdelati načrte za splošno obnovo vinogradov. Zdržili bi vinogradne nasade več gošpodarjev. Obdelovali bi s stroji. V hribovitih predelih bi na bolj strmih pobočjih zgradili terase, kakršno lahko vidimo v Primorju in Brdih. Na to pot bo treba stopiti čimprej. Če je štajersko vino med najboljšimi na svetu, zakaj bi tudi naše ne bilo! Možnosti imamo dovolj.

Kmet iz Bele krajine

Več sadja in vina, če bi hoteli

Nekoč bogati sadovnjaki na Dolenjskem in v Beli krajini admirajo — Ne čakamo bogate jeseni, če smo zanemarili pomlad! — Zdravilo je v načrtnem gojenju sadnih dreves in v pametni, zadržni obnovi vinogradov, s čimer bomo lahko dohтели napredno štajersko!

Pravih strnjjenih sadovnjakov pri nas že od nekdaj ni imeli. Po vaseh je neurejeno raslo sadno drevje. Cepili so največ v razkolu in ta način se je obdržal več stoletij. Kasneje so nekateri ljudje, ki so se mudili v Avstriji, na Češkem in Bavarskem, prinesli cepiče bolj zlahkanih sort. Počas se je nova vrsta sadja razširila.

Veliko je pripomogla k razvoju sadjarstva na Slovenskem Kmetijska družba, ki je bila tudi na Dolenjskem in v Beli krajini glavni pobudnik za smotno gojenje sadovnjakov. Kmetijska šola na Grmu je vzgajala sadjarje predvsem iz neposredne okolice. Po prvi svetovni vojni je tedanje Štajersko društvo v Ljubljani še bolj razgibal sadjarstvo in dejavnost in list »Sadjar in vrtar« se je našemu kmetu zelo priljubil. Ljudje so urevali tudi hišne vrtnice in z vsem tem je podedelje dobilo lepšo in prijaznejšo sliko.

Druge svetovna vojna je vse to uničila. Mrtvilo je vladalo še v prvih letih osvoboditve, ko so že bili izdani določeni ukrepi za pospeševanje sadjarstva. Takrat se je pojavil ameriški kapar San Jose, največji sovražnik sadnih dreves. Zavod za zdravstveno zaščito pri Kmetijskem inštitutu Slovenije se je na vse načine trudil, da bi zavril širjenje tega škodljivca. Tako so začeli s skropitvenjem. To je bilo tako površno — upirali pa so se mu tudi kmetje — da v borbi s kaparjem skoraj niso uspeli.

Vzrok je bil tudi pomanjkanje škropilnic, katerih še danes ni dovolj, pač pa je škropiva dovolj. Tako propadajo naši sadovnjaki. Kmet pozablja na drevje in dohodek, ki bi jih dobil za sadje. Na sadovnjak se spomni samo enkrat na leto.

Včasih lahko opazimo, kako nevede roke kaknega kmeta sekajo in žagajo debele veje, od katerih ostanejo le razcefrani štirčji. Vedno manj je ljudi, ki imajo smisel za sadjarstvo; stari sadjarji admirajo, mladi so premalo poučeni.

Nekoliko boljše, vendar še vedno nezadovoljivo, je stanje naših vinogradov. Tudi ti so stari, izrpani. Matične trte se redčijo in skoraj ni vinograda, kjer ne bi našli šmarince; ta je odprnoma in podaljšuje njegovo življenjsko dobo. Pri delek je neprimerno manjši kot nekdanj. Vzrok je morda posekan gozd ali čudne vremenske razmere. Vinogradi, ki so jih obnovili in zasadili v njih trte boljše vrste, dajejo dobro vino. Pri obnovi pa so

napravili precej napak: razmak med trami je 1 m ali največ 1,20 m, kar je premalo za pravilno rast trta in zorenje grozda. Še prevladuje prepričanje, da je najboljša tako zvano zeleno cepljenje, in ker nimamo dobrih sortnih trti, cepimo z vsemi mogočimi cepiči. Mešanica trt vpliva na kakovost vina. Zdaj obnavljamo po »žičnem« sistemu. Pri tem odpadejo razna dela, ki jih poznamo pri obdelovanju navadnih vinogradov. Med novo zasajenimi trtami tudi ni več »kraljevine«, ker da manjši pridelek in je manj odporna.

Hkrati z obnovo se uporablja nov način cepjenja. Šušo cepljenje že dalj časa uporabljajo na Štajerskem in drugod po svetu. Predvsem gre zdaj za čista sorta vina, zato v določenih predelih sadijo samo eno vrsto trt. Uspeh je za-

časih lahko opazimo, kako nevede roke kaknega kmeta sekajo in žagajo debele veje, od katerih ostanejo le razcefrani štirčji. Vedno manj je ljudi, ki imajo smisel za sadjarstvo; stari sadjarji admirajo, mladi so premalo poučeni.

Nekoliko boljše, vendar še vedno nezadovoljivo, je stanje naših vinogradov. Tudi ti so stari, izrpani. Matične trte se redčijo in skoraj ni vinograda, kjer ne bi našli šmarince; ta je odprnoma in podaljšuje njegovo življenjsko dobo. Pri delek je neprimerno manjši kot nekdanj. Vzrok je morda posekan gozd ali čudne vremenske razmere. Vinogradi, ki so jih obnovili in zasadili v njih trte boljše vrste, dajejo dobro vino. Pri obnovi pa so

Letos so v našem okraju zaključili triletno akcijo za izvedbo šolskega programa UNICEF, ki je zajemal 50 šol. S pripravami za asanacijo šol so začeli že 1956. leta, posebna okrajna komisija pa je začela leto kasneje. Od takrat do danes so asanirali in zgradili vrsto vodo oskrbovalnih objektov, med njimi 2 vodnjaka, 32 karnice, 7 novih vodovodov in 39 priklučkov na že obstoječe vodovode. Pri vseh šolah so ustanovili mlečne kuhinje, šole so dobile svoje vrtove, uredili so zdravstveno zaščito, precej otrok so poslali na letovanje, vsaka večja vas pa je dobila svojo posvetovalnico za materje in otroke. Razen tega je bilo

opravljenih del presega 200 milijonov dinarjev. Od tega je UNICEF prispeval dobrih 20 milijonov dinarjev, ostalo pa so prispevali okraj, občine, Rdeči križ, Zavod za socialno zavarovanje in prebivalci sami s prostovoljnimi delom.

Program asanacije šol so v novemskem okraju s pomočjo UNICEF uresničili. Opravljeno delo pa ni vplivalo samo na kulturno raven šol v gošpodarsko manj razvitih predelih, temveč tudi na splošen napredek vasi in naselij. Čutili je, da so tudi v nekaterih šolah izven tega programa pričeli z modernjšim urejevanjem in sodobnejšim načinom pouka, kar bo prav gotovo močno pripomoglo k čimprejšnji uresničitvi šolske reforme v okraju.

Vrednost vseh

Pomoč UNICEF našim šolam

Letos so v našem okraju zaključili triletno akcijo za izvedbo šolskega programa UNICEF, ki je zajemal 50 šol. S pripravami za asanacijo šol so začeli že 1956. leta, posebna okrajna komisija pa je začela leto kasneje. Od takrat do danes so asanirali in zgradili vrsto vodo oskrbovalnih objektov, med njimi 2 vodnjaka, 32 karnice, 7 novih vodovodov in 39 priklučkov na že obstoječe vodovode. Pri vseh šolah so ustanovili mlečne kuhinje, šole so dobile svoje vrtove, uredili so zdravstveno zaščito, precej otrok so poslali na letovanje, vsaka večja vas pa je dobila svojo posvetovalnico za materje in otroke. Razen tega je bilo

opravljenih del presega 200 milijonov dinarjev. Od tega je UNICEF prispeval dobrih 20 milijonov dinarjev, ostalo pa so prispevali okraj, občine, Rdeči križ, Zavod za socialno zavarovanje in prebivalci sami s prostovoljnimi delom.

Program asanacije šol so v novemskem okraju s pomočjo UNICEF uresničili. Opravljeno delo pa ni vplivalo samo na kulturno raven šol v gošpodarsko manj razvitih predelih, temveč tudi na splošen napredek vasi in naselij. Čutili je, da so tudi v nekaterih šolah izven tega programa pričeli z modernjšim urejevanjem in sodobnejšim načinom pouka, kar bo prav gotovo močno pripomoglo k čimprejšnji uresničitvi šolske reforme v okraju.

Vrednost vseh

Za pitanje prašičev samo

ker pospešuje debelenje.

DOPISNA ŠOLA V LJUBLJANI

RAZPISUJE

vpis v dopisno adm nistrativno šolo

POUK SE BO PRIČEL V MESECU JANUARJU 1961. PRIJAVE POŠLJITE NAJKASNEJE DO 25. DECEMBRA 1961 NA NASLOV:

DOPISNA ŠOLA LJUBLJANA, Likozarjeva 3

PROGRAM, PRIJAVE IN NAVODILA ZA VPIS IN ŠOLANJE V DOPISNI ŠOLI DOBITE PRI OKRAJNIM IN OBČINSKIM ODBORIH ZB ALI V DOPISNI ŠOLI LJUBLJANA, LIKOZARJEVA ULICA 3 PROTI PLAČILU 50 DIN.

ZA POSEBNE INFORMACIJE PRILOŽITE ZNAMKO ZA 20 DIN.

hotel umakniti in je zavil na desno s tem pa je zaprt cesta Iovornjaku, ki je vozil za njim. Tovornjak se je hotel izogniti tročrtnju in je zavozil na desno stran ceste, potem na travnat pas, od koder ga je potegnilo na travnik. Načakar se je s prednjim delom zavil v nasip bližnjega nadvozna in tam običaj, nagnjen na desno in s prevrteno priklopic Avtomobil hladilnik je po nesreči — balje je ni opazil — vozil naprej, vendar so ga preostregli. Na prevrtni priklopic in tovornjaku je škoda za okoli milijon dinarjev.

Ta nesreča je spet resen opomin soferjem da se na nepreplednih ovinkih in še posebej označenih ovinkih ne sme prehitovati. Vsi soferji to vedo, vendar se mislijo: »Bom prej doma« in podobno, potem pa zaradi nepravilnega prehitavanja tisti dan sploh ne pridejo domov. Znašdelo se v bolnišnici, pespou, lahko pa tudi v mrtvašnici. Le voljnja, pri kateri upošteva sofer vsa prometna znamenja in predpise, je verna!

Zadnji bilten ekonomske komisije OZN za Evropo prinaša zanimive podatke o graditvi stanovanj v Evropi v letu 1960. V primeri z letom 1958 znaša povečanje števila stanovanj, izraženo v odstotkih, takole: Švica 34, Čehoslovaka 25, Danska 20, Zahodna Nemčija 14, Jugoslavija 12. V nekaterih državah je graditev stanovanj ustajela, samo na Nizozemskem se je znižala za 6 odst.

Promet v tržaškem pristanišču stalno narašča. To poveča podatki za mesec avgust. Pristanški pomorski promet je dosegel 467.997 ton, medtem ko je znašal v prvem letem razkožju lani 46.558 ton. Pomorski promet je večji za 750.000 ton. Za avgust znaša 3.000,93 ton. Priškusujejo, da bo do konca leta presegel 5 milijonov ton.

Kadar gre za izbiro dobre kvalitete pralnih sredstev, takrat je detergent OSKAR vedno v središču pozornosti!

OSKAR je odlično pralno sredstvo vredno pozornosti, saj pere hitro, učinkovito in poceni.

Dodatno opozorilo:

Sportne sličice, ki jih najdete še v nekaterih zavrtkih OSKARJA, pošljite na naslov tovarne Matone Maribor.

Za udobna in cenena stanovanja

(Nadaljevanje s 1. strani)
Kakšne so prednosti belgijskega načina v betonarski skupini?

Izdelovalci opažev so doslej zbijali opaž s 65 do 70 milimetrskimi žebji in jih zakrivili. Ko smo opaž razdrali, so zakrivljeni žebji deske poškodovali. Novi opaž je prirejen tako, da žebeljev ni treba kriviti, ker uporabljamo le 55 milimetrov dolge, opaž pa je uporaben za izdelavo betonskih zidov in slopov vseh debelin. Z belgijskim načinom vezanja armature opravimo delo dvakrat hitreje.

Delavci, ki so se v izobraževalnem centru izučili belgijskega načina, sestavljajo posebne brigade, ki se premikajo z gradbišča na gradbišče in opravljajo le dela, za katera so usposobljeni.

Alli lahko tako izučeni gradbeniki strokovno še napredujejo?

Ce je voljan, se lahko izobrazi še za II. in III. stopnjo. V II. stopnji se specializira za omete, v III. pa za specialna zidarska dela. V našem izobraževalnem centru smo doslej priučevali le prvo stopnjo, spomlad pa bomo začeli tudi s priučevanjem druge. Ker je v okraju več manjših gradbenih podjetij, ki nimajo svojih izobraževalnih centrov, smo kolektive let-h povabili k sodelovanju. V drugi skupini »belgijcev« se bodo v našem centru priučevali tudi delavci gradbenih podjetij »Sava« iz Videm-Krškega, Gradbenika in »Beograda« iz Crnomlja.

Število vajencev bomo za 50 odstotkov zmanjšali, boljše vaje pa bomo poslali v srednje tehnične šole, kjer se bodo usposobili za gradbene tehnike.

Alli lahko poveste kak primer, ko je gradnja prav po zaslugi belgijskega načina hitro napredovala?

V Brežicah smo zgradili dva 24-stanovanjska bloka v pičlih dveh mesecih. S pripravljalnimi deli na obeh smo začeli 17. septembra. Prilije prvega je bilo zgrajeno 27. oktobra, prvo nadstropje 4. novembra, drugo nadstropje 11. novembra, III. nadstropje 17. novembra. V drugem bloku je bilo prilije zgrajeno 2. novembra, drugo nadstropje 8. novembra, tretje nadstropje 15. novembra, tretje nadstropje pa 21. novembra.

Na vseh gradbiščih uporabljamo žerjave, ki opravljajo ves vodoravni in navpični transport; na ta račun potrebujemo zdaj 50 odstotkov manj nekvificiranih delavcev kot prej. Vse delo poteka v okviru ekonomskih enot. Interese delavcev je porasel, saj so plačani po delu in prejmejo

vsak mesec presežke, ki so jih ustvarili. Režijski stroški so manjši, pripravljalna dela so krajša, porabimo manj surovin, delo pa je kvalitetnejše. Število ekonomskih enot bomo zato povečali in namesto letošnjih 11 ustanovili prihodnje leto 22, morda celo več, takšnih enot v podjetju.

Zakaj cene gradbenih storitev tako naglo narastajo?

Zaradi zunanjih vplivov, saj so cene osnovnih gradbenih surovin, kot so opeka, les, cement, saloni, ter tudi železniškega transporta narasle od lani na letos za 10 do 29 odstotkov. Vse leto je naštetih surovin primanjkovalo. Ker jih nismo mogli dobiti od proizvajalcev, smo jih morali kupovati tudi v trgovini. Posredovalci blago podražijo. Betonško železo na primer smo dobili pri proizvajalcu po 90 do 100 din/kg, v trgovini pa smo ga plačali od 130 do 160 din/kg. Tudi cene obrtniških storitev so se od lani na letos povečale za 8 do 34 odstotkov. Naši lastni obrtniki so premajhni, ne zmorejo vseh nalog, zato smo prisiljeni najemati obrtnike od drugih, kar naše storitve obremenjuje. Potovanja, transporti, raztresena gradbišča, vse to še posebej poveča ceno takšnih obrtnih uslug.

V gradbeništvu, ki je pomembna gospodarska panoga, smo vse premalo vlagali. Ker je malo akumulativno, ne ustvarja dovolj čistega dohodka, da bi iz lastnih skladov nabavljalo potrebno mehanizacijo, brez katere ni hitrejših in ekonomičnejših gradenj. Prav zato smo zaostrili za razvojem in še vedno gradimo na zastareli, klasični način, opeko na opeko. Gradbinci želimo, da bi družba investirala več v

industrijo gradbenega materiala za izdelavo polmontažnih in montažnih gradbenih elementov, saj bi bile posebno stanovanjske gradnje hitreje.

Slišati je mnogo kritik na račun nekvilidnih gradbenih storitev in projektantskih napak, posebno v stanovanjskih stavbah. Nasprotno pa slišimo o industrijskih gradnjah vedno za vas pohvalne ocene. Kje so vzroki?

Največ površnosti je v obrtniških delih. Obrtnikov je premalo, prezaposleni so, zato delajo na stavbah tudi v zimskem času. Zima in pa zelo pospešena gradnja sta pogostokrat vzrok nekvilidnih obrtniških del. Posledica so reklamacije, ker jamčimo za vsa opravljena dela dve leti.

Tudi projektantskih napak je dovolj, ker so projekti največkrat izdelani zelo na hitro. Močno želimo, da bi se naše projektantske organizacije končno le lotile izdelave tipiziranih načrtov, posebno za stanovanjske stavbe, kar bi imelo ugodne posledice za kvaliteto in rok graditve. Investitorji nemalokrat nimajo za dograditev stanovanjskih stavb dovolj sredstev, kar nam povzroča mnogo težav. Stanovanjska gradnja je dolgotrajna, zaradi rastočih cen se draži, investitorjem pa zmanjkuje sredstev.

Pri industrijskih objektih je sorazmerno mnogo manj obrtniških del, zato poteka gradnja hitreje in bolje. Morda je tudi tukaj iskati vzrok za pohvale, ki ste jih omenili.

Alli bo gradbeništvu v našem okraju brez večjih naporov zmoglo večji naloge v prihodnjem 5-letnem perspektivnem načrtu?

Perspektivni načrt je še v razpravi, vendar so osnovne smernice že znane. Največ težav nam bo še vedno povzročala gradnja stanovanj. V zveznem merilu bo zgrajenih 500 tisoč stanovanj, v republiki 50 tisoč, v našem okraju pa je predviden enak porast kot v republiškem merilu. Gradnje industrijskih objektov se ne bojimo. Nalogam stanovanjske gradnje pa bomo lahko zadostili le, če bomo iz klasičnega načina gradenj prešli v polmontažnega in montažnega. Družba bo zato morala v industrijo gradbenega materiala vložiti več sredstev in gradbeni operativci v našem gospodarstvu zagotoviti pripadajoče mesto, saj smo se doslej pogostokrat čutili omalovaževane. Za nakup mehanizacije, ki jo bomo nujno potrebovali, bomo morali dobiti posojila, ker tega sami iz razlogov, ki sem jih že našel, s svojimi skladi ne bomo zmogli.

Za upokojeence: kdo ima pravico do predujima

V prejšnji številki našega časnika smo na prvi strani objavili kratko vest o povišanju nekaterih pokojnin. Da bi vnaprej zajezili poplavo pisem in pritožb, ki jo ob takšnih priložnostih navadno povzroča nepoučenost, seznanjamo upokojeence v tem sestavku podrobneje s tem, kdo ima pravico do povišane pokojnine.

Zvezna ljudska skupščina je pooblastila Zvezni izvršni svet, da izda odlok o predujima za povišanje pokojnin, ki bo pozneje urejeno z zakonom. Z odlokom od 23. XI. je ZIS odločil predujem vsem uživateljem pokojnin, ki so v času od 1. julija do 31. decembra 1960 izpolnili 45 let starosti in podobno. Bodo dobili predujem do pokojnine (vdove, ki so se vnovič poročile, vdove, ki so jim otroci odrasli, pa še niso izpolnile 45 let starosti in podobno). Bodo dobili predujem do obdobja, ko so pokojnino še prejмали.

Ker bo največ dvomov pri upravičenih, raznih invalidskih prejemkih, bomo podrobneje razložili, kakšne so njihove pravice. Med invalidske prejemke štejemo invalidske pokojnine, dodatke za pomoč in postrežbo, invalidnine za telesne poškodbe, oskrbinske za tiste, ki imajo pravico do rehabilitacije, začasno nedomeštilo za invalide, ki so sposobni za delo, pa še niso zaposleni, in razna nadomeštila za razliko v zaslužku. 10-odstotni predujem pripada le za znesek invalidske pokojnine, za ostale prejemke, ki smo jih našli malo prej, pa uživatelji nimajo pravice do 10-odstotnega predujima.

Na koncu še nekaj besed o začasnem nadomeštilju. Nekateri invalidi, ki imajo pravico

Z zadovoljnih obrazov na... osneli smo jo na ustnem časopisu v Žužemberku 8. decembra. Lahko razberete, da so se Suhokranjčani dobro počutili. Izvedeli so kopice novosti iz vsakdanjega življenja v Žužemberku, ki jih prezo, magnetofon jim je posredoval razgovore o vodovodu, domači predstavniki so se na odru z novinarji pogovorili o raznih problemih, zapeli in zaigrali so jim domači pevci in godci, vrhu vsega pa je 5 izrebranih srpnikov prejelo lepe nagrade. Se pridite! So nas povabili, ko smo odhajali

do zaposlitve, pa začasno niso zaposleni (v našem okraju jih je blizu 100), dobivajo začasno nadomeštilje. Ko prejmejo odločbo o priznanju začasnega nadomeštilja, so se dolžni v osmih dneh prijaviti na posredovalnici za delo svoje občine, ker v nasprotnem primeru trajno izgube pravico do začasnega nadomeštilja. Posre-

dovalnici za delo se morajo nato prijaviti vsak mesec, posredovalnica pa mora do 10. v mesecu poslati Zavodu za socialno zavarovanje potrdila o njihovi prijavi. Zavod lahko zato izplačuje nadomeštilje upravičencem šele po 10. vsakega meseca, čeprav je na račun precej nepotrebnih priložnih pisem.

dovalnici za delo se morajo nato prijaviti vsak mesec, posredovalnica pa mora do 10. v mesecu poslati Zavodu za socialno zavarovanje potrdila o njihovi prijavi. Zavod lahko zato izplačuje nadomeštilje upravičencem šele po 10. vsakega meseca, čeprav je na račun precej nepotrebnih priložnih pisem.

2,865.000 dinariev škode

V oktobru se je v našem okraju primerilo 37 prometnih nezgod (v septembru jih je bilo 16). 28 nezgod je bilo podnevi, 9 pa v nočnem času. Še vedno je ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih največ prometnih nesreč. Največ je nesreč na cestah II. in III. reda, torej na podeželskih, povzročajo pa jih nedeljski avtomobilisti.

Pri teh 37 prometnih nesrečah je bilo teže poškodovanih 13 ljudi, lažje poškodovanih pa 29. Največ nesreč so zakrivilji vozniki motornih vozil. Deset so jih povzročili vozniki osebnih avtomobilov, 7 vozniki motornih koles, 4 vozniki tovornih avtomobilov, dve mopedisti, eno nesrečo pa traktorist. V štirih primerih so bili krivi pešci, v treh pa kolesarji. Nekaj nesreč so povzročili tudi zunanji vzroki (na primer divjad na cesti).

Zene so očitno boljše voznice motornih vozil, saj so povzročile le 2 nesreči. Po 11 prometnih nesreč je bilo v občinah Novo mesto in Videm-Krško, 7 v občini Brežice, ostale pa v drugih občinah.

Letošnje leto je posvečeno prometni varnosti. Akciji za kolesarje in avtomobiliste sta že za nami. Mnogo besed je bilo napisanih o tem, kako naj se obnašajo ljudje na cestah, da bi bilo manj nesreč. Kljub vsemu se vedno ugotavlja, da je najpogostnejši vzrok nesreč kršenje prometnih predpisov. Dva milijona 865 tisoč dinariev škode je bilo zaradi prometnih nesreč v oktobru le na vozilih.

Vzroki za nesreče? V devetih primerih prehitra vožnja, v sedmih primerih malomarnost voznika, v treh vjenost, v dveh nepravilno prehitvanje, v dveh nepravilno zženčenje luči pri srečanju ponoči in tako dalje. Oktobra lani je bilo na naših cestah 51 prometnih nesreč, torej 14 več kot letos, res pa je, da bi jih bilo lahko letos še manj. Manj pa jih bo šele takrat, ko bo vsak voznik vedel, da je na cesti odgovoren za svojo lastno varnost in za varnost drugih.

do zaposlitve, pa začasno niso zaposleni (v našem okraju jih je blizu 100), dobivajo začasno nadomeštilje. Ko prejmejo odločbo o priznanju začasnega nadomeštilja, so se dolžni v osmih dneh prijaviti na posredovalnici za delo svoje občine, ker v nasprotnem primeru trajno izgube pravico do začasnega nadomeštilja. Posre-

dovalnici za delo se morajo nato prijaviti vsak mesec, posredovalnica pa mora do 10. v mesecu poslati Zavodu za socialno zavarovanje potrdila o njihovi prijavi. Zavod lahko zato izplačuje nadomeštilje upravičencem šele po 10. vsakega meseca, čeprav je na račun precej nepotrebnih priložnih pisem.

Zene so očitno boljše voznice motornih vozil, saj so povzročile le 2 nesreči. Po 11 prometnih nesreč je bilo v občinah Novo mesto in Videm-Krško, 7 v občini Brežice, ostale pa v drugih občinah.

Letošnje leto je posvečeno prometni varnosti. Akciji za kolesarje in avtomobiliste sta že za nami. Mnogo besed je bilo napisanih o tem, kako naj se obnašajo ljudje na cestah, da bi bilo manj nesreč. Kljub vsemu se vedno ugotavlja, da je najpogostnejši vzrok nesreč kršenje prometnih predpisov. Dva milijona 865 tisoč dinariev škode je bilo zaradi prometnih nesreč v oktobru le na vozilih.

Vzroki za nesreče? V devetih primerih prehitra vožnja, v sedmih primerih malomarnost voznika, v treh vjenost, v dveh nepravilno prehitvanje, v dveh nepravilno zženčenje luči pri srečanju ponoči in tako dalje. Oktobra lani je bilo na naših cestah 51 prometnih nesreč, torej 14 več kot letos, res pa je, da bi jih bilo lahko letos še manj. Manj pa jih bo šele takrat, ko bo vsak voznik vedel, da je na cesti odgovoren za svojo lastno varnost in za varnost drugih.

Drobne z brežiške police

Dijaki internat trgovske šole v Brežicah bo verjetno do konca leta gotov. V prostornih trgovskih šolah se zdaj tri učilnice preurejajo v spalnice za dekleta, poisk pa je seveda zato zelo na tistem. Dozidava in preurejuje internatskega postopka bo šolsko poslopje tako razbremenilo, da bo nato poisk samo dopolnila. Potrebna sredstva so prispevali: Republiška trg. zbornica, OLO Novo mesto in po svojih močeh tudi občina Brežice. Zmogljivost preurejenega internata bo za 100 odst. večja kot prej. V stavbi pa bo tudi lepa dvorana, katero bo lahko mladina uporabljala za razne prireditve in koristno razvedrilo.

Klubske prostori so v Brežicah vedno bolj potrebni, zlasti svoboda jih vedno določeneje zahteva. Družbene organizacije in klubovi prostori, kjer bi se sestajale, sestanki z dolгими dnevnimi redi ne zadostajo več, saj se vsakdo raje poveži temu, kar ga veseli in seveda tudi zanima. V klubskih prostorih bi se ljudje zbirali in na sproščen način razpravljali. To bi

priporočilo k zblizevanju družbenih organizacij, saj se njihovo delo močno prepleta, za državljane pa bi sproščeni razgovori pomenili hkrati razvedrilo. Na razpolago bi jim bila knjižnica (iz neprimerenih prostorov, kjer je zdaj, bi jo preselili v klub), za razvedrilo in poisk bi skrbel televizor, radijski prejemnik in morda tudi magnetofon. Primerne prostore so že našli, le obrtniki, ki je v njih še ni odločili...

Zdravstveni dom Brežice je s pomočjo Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Novo mesto opremil nov laboratorij in kupil tudi rentgenski aparat za slikanje zob. Bolniki so morali doslej v različne laboratorijske preiskave in slikanje hoditi v bolnišnico. Novi laboratorij bo prihranil bolnikom mnogo korakov in časa, pa tudi kakovost zdravstvenih uslug v domu se bo povečala.

Nova ambulanta poliklinična stavba, ki jo gradi bolnišnica v Brežicah, hitro raste in bo še letos pod streho. Letos je bolnišnica porabila za gradnjo 41 milijonov last-

nih sredstev. Po predračunu bi gradnja veljala 91 milijonov, investicijska vsota pa se je zaradi rastočih cen gradbenih storitev povečala že na 100 milijonov. Sredstva za nadaljevanje gradnje v prihodnjem letu še niso zagotovljena.

Vzgojo zdravstvenih delavcev v občini Brežice močno skrbi. Zdravstveni dom v Brežicah štipendira enega zdravnikarja, dva zoboteknike, eno bolničarico in eno zobno asistentko, občina tri medicinske sestre, enega sanitarnega tehnika in enega zoboteknika, bolnišnica pa dva zdravnikarja in eno medicinsko sestro. Vsega torej 12 zdravstvenih delavcev.

Otroški dispanzer bo gradil Zdravstveni dom v Brežicah. Dosedanji prostori doma so pretesni. Ambulanta za otroke ima je dva pristora, kjer se stiskajo vsi otroci, ki pridejo na pregled, nalezljive bolezni pa razširjajo najraje med otroki. Dosedanje težave bodo odpravljene, ko bo zgrajen paviljon otroškega dispanzera. V kletnih prostorih bodo uredili garaže. Dispanzer bodo gradili s pomočjo Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, kolektiv doma pa se je odločeval presežku plač v zadnjih dveh letih v dobro gradnje. Zdravstvo za otroke boletni že imajo.

Šele zdaj po knjižico?

67 tisoč prebivalcev s področja je z novim zakonom dobiti pravico do zdravstvenega zavarovanja. Od tega je le še blizu 3 tisoč tistih, ki zdravstvenih knjižic še niso prevzeli. Med njimi je največ prebivalcev iz okolice Dolja pod Gorjanci, z brežiškega področja in iz naselij Lopača, Sela in Viseje v Suhni krajini, ki so naselji raznih govoricam. Skočili so le sebi, saj so svoje

obveznosti do sklada — 1200 dinarjev prispevale na osebo in 2-odstotni prispevek od dohodnine — poravnali prav tako kot vsi ostali. Ker knjižice v določenem roku niso prevzeli pri popisni komisiji, bodo morali ponje, kadar jih bodo potrebovali, v Novo mesto na okrajni zavod...

Mnogi kmetovalci so neupravičeno godrnjali, ko so plačevali glavarino, češ kaj imam majhno posestvo, pa moram

zato ker nas je v hiši 7, plačati 8.600 dinarjev, moj sosed pa ima 15 ha, zemlje in je plačal samo 3.600 dinarjev, ker so samo trije. Trditve je upravičena le navidezno, saj je kmetovalec s 15 ha zemlje plačal mnogo več za zdravstveno zavarovanje v obliki 2-odstotnega prispevka od dohodnine. Takšnih godrnjačev ni mnogo, večina kmetov pa že pridno posega po zdravstvenih uslugah, katere jim nudi zavarovanje.

Prekupčevanje z lesom

Zaradi pomanjkljive kontrole se prekupčevanje z lesom vse bolj množi. Prekupčevalci kupujejo od kmetov hlovdovino in jo nato predelano v žagan les z velikim zaslužkom prodajajo. Promet z lesom je zanekrat še nekontroliran, zato lahko taka črna trgovina cvete. V pripravi so novi predpisi, ki bodo občanem inšpekcijskim organom dali dovolj pristojnosti, da bodo trgovino te vrste učinkovito preganjali.

NAROČITE SI DOLENJSKI LIST!

Komunisti pobudniki napredka

(Nadaljevanje)

Čeprav so vodstva organizacij med obema konferencama precej razpravljala o sprejemanju kmetov v Zvezo komunistov, plenum OK ZKS Novo mesto pa je prav tako zelo določeno razpravljalo glede tega vprašanja, se stanje kljub ustreznim zaključkom ni spremenilo. Število osnovnih organizacij se je v vseh povečalo od leta 1958 do leta 1960 od 119 na 129, število članstva ZK pa je v tem času padlo od 321 na 287 (od 9,2 odstotka na 6,6 odstotka vsega članstva v okraju). V istem času pa se je povečalo število osnovnih organizacij ZK v podjetjih od 34 na 58. Primerjava pove, da se je relativno povečalo število organizacij ZK na vasi za 8 odstotkov, v podjetjih pa za 70 odstotkov, kar spet razločno kaže, da je sprejemanje kmetov v vrste celo slabše kot v prejšnjih letih. V okraju imamo 1.218 naselij, pa komaj 129 osnovnih organizacij na vasi; zato stanje ni zadovoljivo. Res so vmes tudi objektivne težave, med katerimi navaja poročilo OK ZKS predvsem te:

Tovarišica Milka Sila iz Gradca je sodelovala v razpravi o deležu žena pri graditvi naše družbe

močan odliv mlade, napredne delovne sile iz vasi v industrijo; stalno izseljevanje iz vasi. Zato bo treba poskrbeti, da najdejo pot v vrste ZK predvsem vedno številnejši kmetijski delavci, ki delajo na družbenih in združnih posevkih in ekonomijah.

Ko govori o vzgojnih ukrepih, ugotavlja poročilo OK ZKS med drugim, da tudi tu niso bili doseženi zadovoljivi uspehi. Premalo skrbno preučujejo organizacijske napake in pasivnost posameznih članov, prepogostokrat pa izrekajo najhujše kazni in izključitve, pri čemer so v ospredju zlasti delavci, merila za članstvo službene pa so največkrat milejša. Tu opozarja poročilo, da je potrebno predvsem načrtno idejno vzgojno delo med mladimi delavci-komunisti, medtem ko mora biti v kaznovani politiki pravilno stopnjevanje, če so taki ukrepi v posameznih primerih pač potrebni. Iz vrst izključenih članov je bilo med obema konferencama sprejetih v ZK spet 54 članov, od tega 27 delavcev.

Ugotovitev, da je treba gledati sprejemanja in kaznovanja komunistov-uslužbencev sprejemni kriteriji, je takale: od uslužbencev morajo organizacije ZKS poleg vsega drugega zahtevati mnogo širšo družbeno politično aktivnost. Hkrati pa mora biti sprejemanje de-

lavcev v vrste ZK hitreje in močnejše. Pri sprejemanju novih članov Zvezi komunistov nikoli ne gre za kampanjsko delo, saj je kadrovska partijska. Sprejem pa mora biti posebno za mladega človeka enkratno doživetje; osnovna organizacija naj pomaga mlademu komunistu s praktičnim sodelovanjem starejših članov, da bo doumel bistvo organizacije in njenega poslanstva ter dela med množicami.

»Cim se posamezniki prenehajo zavetati, da živijo sredi delovnih ljudi, ki spremljajo njihovo delo, skoraj vedno zgubijo posluš za resnične probleme in težnje delovnih ljudi. Zavesti, da je delo vsakega vodilnega članka pod kontrolo delovnih ljudi, je najboljši odstranjevalec napak...«

(Sekretar Franc Pirko- vič na okrajni konferenci ZKS)

O DELU OSNOVNIH ORGANIZACIJ

Ko poročilo ugotavlja velik napredek v izboljšanju metod dela v osnovnih organizacijah ZK v okraju, omenja posebno to, da je bil lani dosežen velik napredek v nagrajevanju po učinku in v strokovnem izobraževanju članov delovnih kolektivov, kar je zasluha večje aktivnosti komunistov v gospodarskih organizacijah. Slabosti v delu so v proizvodnih partijskih organizacijah manjše kot v terenskih oz. v vaskih organizacijah. Uspešno so organizacije ZK v podjetjih odstranjevale razne negativne pojave (kot so n. pr. birokratski odnosi, nezakonito odpuščanje delavcev, uprabljanje družbenih sredstev, privilegije in pod.); s tem so neposredno krepile kolektivno odgovornost, razvijale samoupravljanje ter spodbude članov delovnih kolektivov v prizadevanjih za čim večje gospodarske uspehe.

Osnovne organizacije so doslej tudi tesneje sodelovale s komunami. Komunisti so na različne načine precej pomagali k vsklajevanju materialnih in družbeno političnih interesov komun kot gospodarskih organizacij.

Med šibke plati dela osnovnih organizacij sodi nedvomno predvsem to, da ponekod iz kopice problemov ne znajo vedno izluščiti tistih, ki imajo

-Komunisti si prizadevajo na vseh najodgovornejših mestih, da bi dosegali v tovarni papirja in celuloze še večjo proizvodnjo, še višjo storilnost in tako še bolj koristili skupnosti...« je dejal na konferenci delegat papirnarjev z Vidma, tovariš Nar Zagore

političen pomen in ki terjajo prav zato tudi presojo politične organizacije. Včasih sega delo organizacij ZK na področje delavskih svetov; podobno je operativnemu reševanju problemov, ne pa političnemu delu, ki bi članom ZK omogočilo, da se s silo prepričanja bore za pravilna stališča na

sejah, posvetih in konferencah različnih organov. Bolj kot doslej se bodo morale prav te organizacije v bodoče zavzemati tudi za vprašanje notranjih odnosov v podjetjih. Sestanki naj bodo krajši, toda kvalitetnejši, v celotno delo ZK pa mora priti več eksperimentalnosti, več priložnosti. Dejstvo, da precejšnje število članov pasivno spremlja delo v organizaciji, kaže na znano ugotovitev, da je zavest delavskega samoupravljanja v mnogih članih še vedno neutrujena. Posebno pomoč je treba nuditi tudi mladim osnovnim organizacijam v podjetjih, ki šele nastajajo, oz. preraščajo iz dosedanjega obrtniškega v industrijski način proizvodnje.

Posebej opozarja poročilo OK ZKS na problem dela osnovnih organizacij in vloge. Zanimarjeno je tudi področje turizma in gostinstva, ki sta za naše kraje velikega pomena, a jih partijska vodstva zanemarjajo. Pri vsem tem se hkrati s problemi spet postavlja tudi rešitev za številna nerešena, a zelo pereča vprašanja:

poiskati in speljati je treba najprimernejše oblike idejnega in vzgojnega dela, da bodo komunisti, posebno še vsi mladi Marš, razumeli pomen političnega dela svoje organizacije in se hkrati z ureditvami in reševanjem naloge idejno oblikovali

Svobode in prosvetna društva v našem družbenem življenju

Prav gotovo je za vsakogar zanimiv podatek, kaj vse delajo naše Svobode in društva v okraju. Tovaršič Bogovič je na skupščini v Dolenjskih Toplicah poročal, da se od-
vija

dramska dejavnost v 90 sekcijah, ki imajo 2271 članov; to je hkrati najmočnejša dejavnost, o kateri so zato na skupščini tudi še posebej razpravljali v komisiji;

pevski zborov imamo 71 z 2828 člani, od katerih je 1762 pionirjev; **instrumentalni skupini** je 22 s 311 člani; razen tega je v okraju že 15 folklornih skupin, ki imajo predvsem v Beli krajini 191 članov.

Klubi kot najmlajša dejavnost šele nastajajo. V sedmih občini so po zadnjih podatkih 4, ustanovljajo pa jih tudi v drugih občinah.

Nad 300 tisoč obiskovalcev! Po nepopolnih podatkih so prosvetna društva in Svobode pridobile v času med obema skupščinama 1113 prireditve, katere si je ogledalo približno 300.000 ljudi. Prav gotovo številke nikoli ne morejo povedati vsega — so pa vendar prepričujoče, če se vanje vsaj malo zamislimo. Tudi pravkar naštetih številke nam mnogo povedo!

V upravljanju društev in Svobod sodeluje 723 članov. V okrajnem merilu, računajoč pri tem članstvo v občinskih svetih, tajnike ter predsednike društev, nam pove pregled, da je izmed 287 tovarišev in tovarišic 148 prosvetnih delavcev (52 odstotkov), 14 iz tehnične inteligence (4,8 odstotka), 46 iz vrst druge inteligence (16 odstotkov), 32 delavcev (11 odstotkov), 29 kmetov (10 odstotkov), 6 dijakov in 12 ostalih. Brezme kulturno prosvetnega dela je potemtakem precej neenakomerno razdeljeno — saj pride na 10 polkličnih gospodarstev in vodstvu društev komaj 1 oseba iz vrst tehnične inteligence. V vrstah teh ljudi je tudi preveliko mladih, starih do 25 let.

Ko je poročal o občinskih svetih, je tovaršič Bogovič med drugim dejal, da so občinski sveti Svobod in PD v glavnem prebradili prejšnje težave, toda da še bori s pomanjkljivostmi. Med te šteje šibko organizacijo svetov. Ker okrajni sveti za posamezne panoge prosvetnega dela niso do kraja izoblikovali svojega vpliva na občinske svete, zeva tu praznina. Tudi brez tega ponekod nepravilno pojmujejo vlogo občin. svetov. Zaživeli so zlasti sveti za dramatiko, glasbo in izobraževanje, prepotrebni sveti za klubsko in zabavno življenje pa nikakor ne more na noge (iz izjemo Sevnice). Tu bo treba delo še precej okrepiti.

Prebradili prejšnje težave, toda da še bori s pomanjkljivostmi. Med te šteje šibko organizacijo svetov. Ker okrajni sveti za posamezne panoge prosvetnega dela niso do kraja izoblikovali svojega vpliva na občinske svete, zeva tu praznina. Tudi brez tega ponekod nepravilno pojmujejo vlogo občin. svetov. Zaživeli so zlasti sveti za dramatiko, glasbo in izobraževanje, prepotrebni sveti za klubsko in zabavno življenje pa nikakor ne more na noge (iz izjemo Sevnice). Tu bo treba delo še precej okrepiti.

Sektorske konference so bile lani ena izmed uspešnih delovnih metod okrajnega sveta. Dobre razprave in zaključki s konferenc v Krškem, Cрномlju in Novem mestu so dali precej zadovoljivih uspehov; zlasti so pomagale, da je bila podoba nove vsebine in novih prijemov in delu društev bolj jasna. — Sem sodijo tudi uspešni osebni stiki vodstva okrajnega sveta z delavci v občinah in društvih, poglobljeni stiki s kulturno prosvetnim svetom v Karlovcu, zelo dober seminar za režiserje in še kaj. Na različnih seminarjih, okrajni in republiški seminarji, žal pa je treba grajati nerensost, ko se po raznih seminarjih nekateri tečajniki enostavno »izubeje« — ni jih namreč več blizu, ko je treba pridobljeno znanje dati še drugim! Stara praksa ponekod še velja: na seminarje hodijo eni in isti ljudje (stroškov in takimi seminarji namreč skorajda ni, za udeležence seveda), društva pa so premalo natančna, ko izbirajo kader za seminarje in tečaje. Tudi doma bi lahko priredili več seminarjev, zlasti tih, kjer kader ne manjka (Novo mesto in še kje!).

Spremenjena vloga občinskih svetov
Čedalje bolj se kažejo potrebe po vse večjem osamosvajanju občinskih svetov kulturnega in prosvetnega življenja. Življenje prinaša take zahteve samo, poraja jih nujnost, kot drugod, se tudi tu okrajnemu vodstvu kažejo no-

Ob 25-letnici smrti metliške kiparja Alojza Gangla je bila v oktobru letos v Belokranjskem muzeju odprta razstava Ganglovih kiparskih stvaritev. Razstavljena dela prikazujejo Ganglova umetniška dela od mladih let pa do leta njegove smrti, ko je 78-letni stari ustvaril svojo zadnjo umetnino.

Učiteljski pevski zbor oživljen
Pred devetimi leti je bil na pobudo prosvetnih delavcev ustanovljen učiteljski pevski zbor okraja Novo mesto, katerega člani so bili iz vrst profesorjev in učiteljev naše okraja. Pod vodstvom prof. Ervine Ropasove se je v nekaj letih razvil v kakovit mešani zbor. Večkrat je koncertiral v Novem mestu in ponesel svojo pesem tudi v ostale kraje, n. pr. v Sentjerne, Kostanjevico, Trebnje, Dol, Toplice in Žužembek. Ni pa namen zboru le prirediti koncerte; v glavnem nam gre za usposabljanje pevcev in pevki v dobre zborovodje pionirskih in mladinskih zborov, pa tudi mešanih zborov na našem podeželju.

Prav gotovo je za vsakogar zanimiv podatek, kaj vse delajo naše Svobode in društva v okraju. Tovaršič Bogovič je na skupščini v Dolenjskih Toplicah poročal, da se od-
vija

VLADO LAMUT: MORJE PRI ANVERSU (1960)

O DELU TSŠ VIDEM-KRŠKO

Vrščec dolžnosti direktorja TSŠ Videm-Krško inž. Leon Leonardis nam je v zvezi z dejavnostjo in s problemi Tehniške srednje šole pred dnevi dejal:
»Brez dvoma je delovanje Tehniške srednje šole v Vidmu-Krškem nepopisna vrednost za občino kakor tudi za republiko v celoti. Vpisovanje v to šolo se stopnjuje. Letos smo na primer sprejeli eno tretjino prijaviteljev kandidatov, in to kandidator iz vse Slovenije. Skratka, Tehniška srednja šola v Vidmu-Krškem se je že močno uveljavila, le za njene trdne temelje bi bilo potrebno še marsikaj storiti. Šola namreč nujno potrebuje opremljeno mehanično delavnico. Res je, da se delavnice že gradi in da nam je Okrajni ljudski odbor Novo mesto dodelil v ta namen 7 milijonov dinarjev. Toda s tem zneskom ni krita niti proračunska vsota neopremljene delavnice, ki se giblje okoli 9 milijonov tri sto tisoč dinarjev. Odlodilo smo se, da bomo kljub temu do konca leta delavnico dogradili in da bomo spomladi že služila svojem namenu. Ne zanašamo se samo na dotacije, temveč se hkrati zavedamo, da smo dolžni sami prispevati, kolikor je v naših močeh. Izkop, vso strošno konstrukcijo in mizarska dela so opravili člani sami. V gradnjo delavnice so dijaki vložili do sedaj okoli 9 tisoč prostovoljnih delovnih ur, sklenili so, da bodo tudi sami izvedli kompletno

električno instalacijo. Naša dobra volja je torej očitna. Ker smo z denarjem v stiski, se bomo za leto odrekli tudi centralni kurjavi v delavnici.
Delavnica bo torej dograjena, ne morem si pa zamisliti, kako jo bomo opremili. Sedanjih strojev skoraj brez vrednosti, edina strojnica, ki jo posedujemo, pa je celo izposojena. Za osnovno strokovno izpopolnjevanje bi nujno potrebovali skobeljni in rezkalni stroj. To sta stroja, ki veliko staneja, toda gre vendar za princip dela in pouk na teh strojih. Lansko leto smo se posluževali strojev v mehanični delavnici Tovarne celuloze in papirja, Videm-Krško. Tudi letos bomo z omenjeno tovarno skušali doseči enak sporazum, vendar je težko, ker je tovarna v zvezi s predvideno rekonstrukcijo svoje delavnice močno zaseda. In če upoštevamo, da imamo letos dva letnika več, vidimo, da je vprašanje zelo pereče. Pereče še tembolj, ker imata oba prva letnika po programu splošno prakso v mehanični delavnici, ki je nimamo. Pristiljeni smo bili praktični pouk nekoliko skrajšati, spremeniti program pouka in dati poudarka tisti vrsti dela, ki ga lahko uredimo.

Celoletno vzdrževanje tehniške šole slo- ni v glavnem na občini Videm-Krško, ki hkrati z ujo pozornostjo spremlja njen razvoj. To pa je nedvomno za to občino velika breme. Največ dijakov obiskuje tehniško šolo iz drugih občin. Pošteno bi bilo, da bi se prizadele občine ali njihove gospodarske organizacije, za katere se v glavnem ta kader pripravlja, čutilo moralno obvezane, da našo šolo podprejo. Občinski ljudski odbor Videm-Krško proučuje to zadevo v tem smislu, da bi občina imela skrb nad splošnim šolstvom, gospodarske organizacije pa področju občine oz. okraja pa bi morale prevzeti materialno skrb nad strokovnim šolstvom.

Osnova za uspešen napredek industrije je tehniški kader. Ta dragocen kader pa izhaja tudi iz Tehniške šole v Vidmu-Krškem in mislim, da tega ne more nihče izpodbijati. Prav gotovo se vsi zavedamo, da se dodeljena sredstva strokovnim šolam zelo obretujejo, je zaključil inž. Leon Leonardis. Drago Kastelic

da bodo tudi sami izvedli kompletno

da bodo stopili v kooperacijo s podjetji

da bodo stopili v kooperacijo s podjetji

likih nalog in temeljni problem graditve nove družbe. Gledane v taki luči in perspektivi, so naloge Svobod in prosvetnih društev resnično vse več kot le »namig, kaj naj se dela« — so resnično napor tek za zelo določeno in zelo odgovorno delo vseh društev in vseh članov v njih. Vsem tem se postavlja nujna naloga: odpreti vrata v ta društva vsem, ki že čutijo potrebo, da se bliže seznanijo z osnovnimi dobrinami kulture, kot tudi vsem, ki hočejo za nekaj več, ki imajo višje zahteve. Vskladiti je treba torej koristno, nujno potrebno z zabavnim. Pri tem nas ne skrbi zadovoljiti kulturno razgleda-

»LJUBEZEN TREH KRALJEV« v Kostanjevici na Krki

»Ljubezen treh kraljev« — Sem Benellijsa so kostanjevski igralci uprizorili že pred časom. Tokrat so jo znova nastudirali, spet v režiji Lada Smrekarja. Mimo same se bolj učinkovite in pretehtane režije ima nova uprizoritev še nekaj novosti — zelo okusno in ustrezno sceno (akad. slikar Miro Kugler), nove stilne noše (izdelane v Celjskem gledališču), dobre svetlobne efekte, glasbeno spremljavo. Glavne štirje vloge so imeli Ladko Kukec (Manfred) Marija Šketova (Flora), Mlakar Ivan (oče) in Lado Smrekar (Avito). Bleščeče sta zaigrala Kukec in Šketova, pa tudi stari frak kostanjevškega odra Ivan Mlakar, le da mu verzna govorica ni šla tako, kakor mu gre proza. Zahtevni poetični govor (vse tekst so verzli) je po prednašanju, intonaciji in niansiranju do kraja obvladal le Manfred. Flora je pa bila večasih pretih, Stransko važ-

Dve razstavi v Belokranjskem muzeju

V novembru se je za občinski praznik Ganglovi razstavi pridružila še razstava ob 110-letnici mestne godbe v Metliki. Razstavljeno so številni dokumenti, vabila, programi, muzikalije, bogat slikovni material, uniforme godbenikov, stare svetilke, ki so jih godbeniki uporabljali pri nočnih paradah in podobno. Zanimivo so nekateri instrumenti iz zgodnjih let društvenega obstoja, pozornost pa vzbujajo tudi instrumenti, ki so bili v zadnji vojni skupaj z godbeniki vključeni v sestavo godbe Glavnega štaba NOV in POS.

Obe razstavi bosta odprli do konca tega leta in je prav, da si ju ogledajo zlasti Metličani.

ne ljudi — ti si bodo potrebo kulturno hrano našli tudi brez posredovanja društev; gre za vključevanje novih delovnih ljudi mesta in vasi, ki se zaradi kakršnih koli razlogov ne izživljajo kulturno. Zato so potrebne nove, privlačne oblike, ki so vsakomur dostopne, ki vabijo v društva, ne pa odbojajo zavoljo morebitne »preveč kulturne sredine«.

Svobode in društva, ki so svojo nalogo razumela tako kot smo pravkar navedli, že imajo uspehe. Gre za široko navezanost, ki jo mora čutiti do društvenega dela in življenja predvsem neposredna, domača okolica takega društva ali Svobode. V razvijanju kulturno prosvetnega dela mora imeti osnovno vlogo proizvajalec, ki se javlja hkrati tudi kot potrošnik kulturnih dobrin.

TRIJE MLADI

25. novembra zvečer so v novomeški študijski knjižnici odprli razstavo treh mladih likovnih oblikovalcev. Svoja dela so razstavili akademski slikar ZMAGO JERAJ, MARIJAN KUKEC in VIKTOR

POVSE. Tako je stopilo pred javnost troje nadarjenih slikarjev, katerih dela so nastala največ na Dolenjskem.

Razstavo je pripravil Kettejev klub. Na otvoritvi so poudarili, da ima Dolenjska pestro kulturno tradicijo, zlasti v literaturi in slikarstvu. To moramo gojiti še naprej. Zato je bil ustanovljen Kettejev klub in združil mlade, ki poskušajo prebiti led v svet literature in likovne umetnosti. Prvi uspeh kluba je prav ta razstava.

Z. Jeraj, M. Kukec in V. Povše so v glavnem razstavili dela, ki so nastala v zadnjih letih, predvsem pa olja, akvarele, suho iglo itd. Slike so čustveno zelo razgibane, čeprav so slikarji stilno med seboj po-

PROGRAM

okrajnega SSPD okraja Novo mesto

Okrajni svet
1. Okrajni svet bo v znamenju proslavitve 20. obletnice Ljudske vataje v naši domovini spremljal, analiziral in usmerjal kulturno-prosvetno delo v celoti ob naslednjem sodelovanju z ZK, s SZDL, sindikati, z LMS, oblastnimi organi in z vsemi zainteresiranimi organizacijami.

2. Skrbel bo za utrjevanje občinskih svetov kot nosilcev kulturno-prosvetnega življenja; v konkretni, sklicevali večkrat letno posvetovanja predsednikov in tajnikov občinskih svetov, po svojih čim bolj obsevnih občinskih svetih in jim tudi vestransko pomoč. Skrbel bo za vzgojo vodilnega kadra in se bo v ta namen čim več članov okrajnega sveta, občinskih svetov in društev, vodstev udeležilo seminarjev v Kopru.

3. Okrajni svet bo podžvel delo svetov, pritegnil k sodelovanju strokovnjake in preko svetov nudil pomoč občinskim svetom, v ta namen bo poživljal delo:
a) svetova za dramsko dejavnost,
b) svetova za glasbeno dejavnost,
c) svetova za klubsko in zabavno dejavnost,
d) svetova za estetsko izobraževanje in kulturno vzgojo.

Razen tega bosta pri zadnjem svetovni omenjeni:
a) komisija za tisk,
b) komisija za film, pri predsedstvu pa
c) komisija za gradnje in adaptacije.
4. Okrajni svet za izobraževanje naj v najkrajšem času izdela programe predavanj in seminarjev za estetsko izobraževanje in kulturno vzgojo. Pri tem naj se poveže s Prosvetnim servisom v Ljubljani, ki je že pričel izdati material za razne panoge estetskega izobraževanja.

5. Da se poživljuje za petje in preganje čim več mladine v Svobode in prosvetna društva, bo okrajni svet v jubilejnim letu 1961 organiziral okrajni pevski festival v Trebnjem.

6. Prav tako bo v tem letu organiziral v okrajnem merilu revijo gledaliških skupin v Krškem.

7. Izdelal bo perspektivni petletni načrt kulturno-prosvetne dejavnosti v okraju in ugotovil potrebe in možnosti te dejavnosti glede na gospodarsko in družbeno-politično strukturo kraja.

Občinski sveti
1. V sklopu s tečajniki, da postane občinski SSPD usmerjevalec kulturno-prosvetnega dela v komuni, bodo ti svesi napravili s sodelovanjem okrajnega sveta ter političnih gospodarstev in kulturnih činitevjev komuna realni letni in perspektivni petletni načrt kulturno-prosvetne dejavnosti

Viktor Povše: STARA DELAVNICA PLATNA V ŠKOFJI LOKI

2. Občinski svet si bodo v letu 1961 — jubilejnim letu vataje jugoslovanskih narodov — prizadevali, da bodo v Svobode in prosvetna društva s svojimi prireditvami in proslavami dala poudarek 20. obletnici ljudske revolucije.

3. Občinski sveti bodo sprožili široko akcijo, da se v prosvetna društva vključijo čim več mladine, delavcev, kmetov in tehnične inteligence, tako da bi ta nov dotok svežih sil v bližnji prihodnosti čim bolj poživljal delo v društvih.

4. Občinski sveti bodo skrbeli, da bodo posamezna društva v letu 1961 na svojem področju predvsem:
a) pionirskim in mladinskim igralnim skupinam,
b) pionirskim in mladinskim pevskim zborom ter orkestralnim skupinam.

5. Zabavnemu življenju v društvih (ustanavljanje klubov, večer, večeri, revije, tanzov, izleti, obiski razstav, muzejev itd.)
c) razširjanju naprednega tiska,
d) folklor in tamburaških zborov na področju Bele krajine.

6. Občinski sveti bodo v letu 1961 na svojem področju organizirali:
a) mladinsko pevsko revijo in b) revijo mladinskih dramskih skupin.

7. Najboljši pevski zbor in najboljša dramska skupina v občini se potem udeležita okrajne revije v Trebnjem ogromu v Krškem.

8. Ker naš okraj zajema tudi Belo krajino, to je delo z ohranjenim folklorno tradicijo, naj občinska sveta v Cрномlju in Metliki dogovorimo izvedeti folklorno revijo, na katero naj povabijo tudi folklorne skupine iz sosednje Hrvaške. Folklorno revijo lahko izvedeta tudi izven Bele krajine.

9. Da se gornje revije izvrše, naj občinski sveti pri pristojnih organih posebej za potrebna denarna sredstva.

10. Občinski sveti morajo zagotoviti zadostna denarna sredstva za nemoteno poslovanje. Finančna sredstva je treba iskati tudi pri gospodarskih organizacijah, zato pa jim je treba nuditi kulturne protuslužbe. Društvom se smejo denarna sredstva deliti le preko občinskega sveta.

11. Da bo povzročila s društvi na terenu čim tesnejša morajo občinski sveti čim pogosteje sklicevati delovne posvetovanja predsednikov in tajnikov društev, z njimi razpravljati o problemih društev ter jim pri tem nuditi vsa pomoč, za katero pritegnejo k delu strokovnjake na svojem področju.

12. Občinski sveti naj vse akcije večjega pomena izvajajo s

svem različni. Z. Jeraj, ki je med drugimi deli razstavil »Kompozicijo v olju«, za katero je bil lani v Beogradu nagradjen, je izrazil predstavniki abstraktne umetnosti, za M. Kukca bi lahko rekli, da je realistični dekorater, medtem ko je V. Povše najbližji realizmu. Način izražanja, čustvena poglobljenost in svojevrsna tehnika slikanja dovolj jasno povedo, da mladi slikarji niso več začetniki in tudi ne novinci, čeprav je bila to njihova prva samostojna razstava.

Gostje in obiskovalci, ki so si po otvoritvi razstavo ogledali, so pohvalili prizadosten mladih slikarjev in tudi Kettejevega kluba.

Ivan Zoran

Program dela Sveta Svobod in prosvetnih društev

Sledeč sklepom V. kongresa SZDL, da »postaja potreba po kulturni preobrazbi eden glavnih pogojev za nadaljnji uspešen razvoj socialistične družbe«, za kar je potrebno razen krepitve materialne osnove kulturne dejavnosti tudi prizadevanja vseh zavestnih sil, da bomo organizacije, idejne in druge probleme kulturnega razvoja pravčasno spoznali in reševali«, je okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev na svoji seji 22. oktobra 1960 sprejel osnutki programa, ki ga je na osnovi razprav na skupščini izpolnil, tako da predlaga za leto 1961 naslednji

sodelovanjem in podporo občinskih organizacij Zveze komunistov, Socialistične zveze in sindikata.

1. Tudi gostovanja, ki pa morajo biti kakoviteta, priložnostna posreduje komisija za gostovanje pri svetu za kulturo in znanost okrajnega ljudskega odbora Novo mesto. Manjša gostovanja na področju občine pa koordinira okrajni oz. občinski svet Svobod in prosvetnih društev.

2. V občinskih svetih naj se osnujejo sekcije za izobraževanje. Ti sveti se naj povežejo z delavskimi in ljudskimi univerzami s tejnico, da tudi te ustanove po svoji strani prispevajo k estetskemu izobraževanju in kulturni vzgoji delovnih ljudi. Zato naj ima svetov svojega zastopnika v upravnih organih delavskih in ljudskih univerz.

3. Okrajni svet bo skrbel za vzgojo raznovrstnih kadrov preko seminarjev in tečajev.

Dramska dejavnost
1. Ker ponekod stare igralske družine že odmikajo in jih je nujno treba ovesneti z mlajšimi močmi, naj se v društvih poživljuje mlada osujejo pionirske in mladinske igralske družine. Okrajni svet bo v ta namen organiziral tečaj za režiserje začetnikov, ki naj, bi skrbeli za upravljanje iger s pionirji in mladinci.

2. Okrajni svet bo še nadalje skrbel za idejno vsebino dramske dejavnosti, da bodo na naše odre prihajale kvalitetne igre, vsebinsko primerne današnjemu času, zlasti za jubilejno leto vataje jugoslovanskih narodov. V ta namen bo izpopolnil okrajni izposojevalnico dramskih skriptov, hkrati pa naj se osnujejo tudi občinski dramski servisi.

3. Prav tako je treba poiskati novo obliko proslav. Ki ponekod praktično že v sferi obstajata. Priporočamo, da se vsa društva narode na priročnik za naše praznične dni, ki ga bo v kratkem izdalo Drustvo bibliotekarjev slovenije in kjer bodo zbrani podatki o društvih za proslave.

4. Okrajni svet za dramsko dejavnost bo vsaki sezoni sklical repertoarno posvetovanje režiserjev, ker bo dal smernice za izbirno repertoarja, ob koncu sezona pa napravil analizo repertoarja in kritično ocenil delo režiserjev.

5. Okrajni svet za dramsko dejavnost bo vsaki sezoni sklical repertoarno posvetovanje režiserjev, ker bo dal smernice za izbirno repertoarja, ob koncu sezona pa napravil analizo repertoarja in kritično ocenil delo režiserjev.

6. V januarju 1961 bo sklical repertoarno posvetovanje režiserjev, ob koncu sezona pa napravil analizo repertoarja in kritično ocenil delo režiserjev.

(Konec prihodnjega)

Ob Savi navzgor in navzdol...

Majhna riba lahko živi v majhni vodi, velika riba pa potrebuje veliko vodo, je povedal na sestanku združnikov v Piscičah starejši mešak in manjši kmet, ki ima celo nižjo kmetijsko šolo. V nadaljnjih razpravi o združevanju kmetijskih združenj v brežiški občini je zastopal stališče, naj bo Kmetijska zadruga Pisciče še naprej samostojna, češ:

— Pisčičani smo majhni. Naša kmetijska zadruga nima izgube in zato je brez smisla, da bi se združevali. Ne potrebujemo več iste zadruga, potem bomo le na slabšem.

Možaku je pritegnilo še nekaj posameznikov.

V skupnosti je moč ostrova v slogi je moč — sta dva pregovora, ki bi se ju mož tudi lahko poslužil, če ne bi iskal v bogati zalogi lepih slovenskih pregovorov pravih tistega, ki bi ga lahko porabili za zagotavljanje svojih potreb, kajti misli (čeprav se ima sam za zelo naprednega), tudi njegov pregovor ni dober, ker majhna riba lahko in celo laže živi v veliki vodi kot v majhni.

Pa še doživljamo o majhnih in velikih ribah oziroma kmetijskih združenjih in njihovem združevanju:

— Najmanjši ribi oziroma najrevnejši kmetijski združenji v brežiški občini sta kmetijski združenje Pisciče in Jesenice, ki sta kljub vsemu poslovanju aktivni. Vendar prav področje Pisciče kar kriči po obnovi in investicijah v kmetijstvu, saj so tu najsibše ekonomske razmere.

Kako bo tu vodila sodobno kmetijsko politiko, kako bo tu investirala oziroma obnavljala zadruga, ki ustvarja komaj toliko, da nima izgube in sploh nima denarja za take investicije ali za nasplošno osnovnih sredstev? Če primerjamo osnovna sredstva kmetijske zadruga Pisciče s kmetijsko zadrugo Brežice, ugotovimo, da jih ima prva stoikrat manj.

Vsakemu je jasno, da industrije ni brez strojev, da sodobne industrije ni brez sodobnih strojev in da tudi sodobno kmetijstvo ni brez sodobnih strojev. Od uvajanja strojev (in sodobne agrotehnike) je odvisna raven kmetijskega prebivalstva, kakor je od modernih strojev odvisen donos industrijske proizvodnje in raven industrijskih delavcev. Cilj združevanja manjših kmetijskih združenj v eno veliko je, da se združi in ustvari finančna sredstva (sklade). Do zdaj so majhne zadruga ustvarjale

malhne sklade in z njimi niso moge kupiti več let nicašar (se pravi, da so težali skladi leta in leta neskoritveni). Ali je kak manjši stroj, na primer škroplilnica, Pav tako s tremi razdrobljenimi sredstvi ni bilo mogoče obnavljati večjih kmetijskih površin, kar je namen našega kmetijskega združenja.

O malih in velikih »ribah« v brežiški občini

Z združenimi združenji, ki bodo združevali pravzaprav le sklade — vse drugo pa bo ostalo kot doslej (odkup, reprodukcija, material, zadruga svet, itd.) — bo mogoče hitreje obnavljati in napredovati ter bolje gospodariti.

— Sodobno kmetijstvo zahteva razen ostalega večje rovine in sodobna proizvodna sredstva. To je tudi osnova brežiškega petletnega perspektivnega plana v kmetijstvu. Kmetijska organizacija zadruga je oblikovala, če se bodo kmetijske zadruga združile, ker posamezne ni bi ustvarile dovolj skladov, pa tudi izkoristiti jih ne bi moglo, kot predvideva plan. Ne bi moglo sodelovati na natečajih za posojila, ker ne bi zmoglo lastne udeležbe (id.).

— Razen v Piscičah je bilo tudi v Cerkljah čutil podobne težnje. V Cerkljah (mlajša kmetijska zadruga je približno enako močna kot dobavka) so se združili bili za sklade, ki so jih ustvarili. Roje se, da bodo Brežičani porabili delo njihovih žulov in zase, Seveda je žal strah, da bodo Brežičani tudi skrajni. Zdrugaški sklad omogoča hitreje investiranje. Zgodilo pa se bo lahko, da bodo Cerkljanci dobili kdaj iz sklada več sredstev, kot jih bodo vanj prispevali.

— Naši kmetje so res nezaposeljeni, ker so jim to in sto let njihovi gospodarji in politiki govorili, da jim bo bolje — toda vedno so ostali na istem, ker so jih vsi našli. Zato kmetje nikoli nobenemu niso verjeli in se niso hoteli oddati. Vendar se je predvsem v zadnjih letih toliko spremenilo, toliko je bilo storjenega za napredek kmetijstva (nove semena, umetna gnojila, stroji, itd.), da bi se lahko odrekli, če bi jim bo nekdo njihove sklade vzeli.

Združitev kmetijske zadruga se podpri združniki v jesenščah na Dolenskem, posebno pa v Dobovi, kjer je ekonomsko zelo močna zadruga. — Po predlogu predsedstva občinskega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva naj bi bila v občini ena ali dve združitvi. Zdržniki in

DEDEK MRAZ PRIHAJA...

V sevniskih obč. so pripravili za letošnje leto, v polnem teku. S prispevkij podjetij bo zbranih verjetno okoli 700.000 dinarjev za obdaritev otrok po vsej občini. V krajih, kjer so bila zadnji čas ustanovljena društva prijateljev mladine, bodo verjetno ta prevzela organizacijo noveletnega ranjaja otrok (kot že vrsto let v Sevnici). Drugod pa bodo to dolžnost opravile šole s šolskimi odbori. V Sevnici bo tudi delo prireditev, posebno malčij v obih vrstah se že daljši časa pridno vadilo za nastope in rajanje.

KAJ JE NOVEGA NA BIZELJSKEM

Dan republike praznujejo na Bizeljskem vsako leto zelo slovesno, letos pa so se člani Prosvetnega društva in mladinske organizacije še posebno potrudili. Za praznilo so pripravili že od srede oktobra dalje dramatično predstavitev JAMA, ki jo je po resničnem dogodku napisal Ivan Goran Kovačič. Pesnitev je prevedel Severin Sali iz Novega mesta, ki je delo tudi priključil, skrajšal in pripravil za oder; nekatere odlomke je prevajalec zavoljo lažjega predvajanja prestavil tudi kar z vezano besedo. Na odru smo videli delo v svojstveni obliki: skupina recitatorjev, bralec, pionirski in moški zbor so sodelovali v predvajanju JAME, pri čemer so uporabljali tudi svetlobne učinke z lučjo. Glavni recitator je bil Stanko Pungarčič; ljudje so solnih oči odhajali iz dvorane, saj so videli usodo oseplenega, na pol ubitega človeka — žrtve podvižanih ustajkih zločincev. Vsa je še hujš obsodil fašizem.

Največ zaslug za lepo uspešno praznilo sta imela tov. Ivana Pečnik, ki je pripravila recitatorja, in Miha Haler, ki je pripravil oba pevška zbora.

Mladinska organizacija na Bizeljskem je dobila 2. nagrado na okraj. tekmovalju mladih združnikov; električni gramofon in sokovnik. Čestitamo mladim tekmovalcem in pričakujemo, da bodo tudi

AKADEMIJA PARTIZANA V SEVNICI

Uspehe dela zadnjega leta bodo v soboto zvečer prikazali člani sevniskega TVD Partizana na celovečerni akademiji. Obsežen program, v katerem bodo nastopale vse vrste od dečibanov pa tja do članskih vrst, bodo verjetno kot vsa leta do sedaj z veseljem spremljali številni prijatelji društva. Delavno in marljivo društvo žanje leto za letom veliko priznanja, le žal da domačini o trudu in uspehu vse premalo vedo.

POŽAR V KRŠKEM

8. decembra je nekaj čez 13. uro prebivalce Vidma-Krškega presenetila sira iz podstrešnega stanovanja v stavbi nad pošto se je vil gost dim. Požar je nastal, ker je stranka odlagala pepel na podstrešju poleg lesenih pragov. S hitrim posredovanjem prebivalcev in gasilskega društva so požar takoj pogasili. Ko bi ta požar nastal ponoči, bi se stanovanjci prav gotovo zažgali, nastala pa bi tudi znatna škoda. To je zopet opozorilo, da ne odlagajmo gorečih odpadkov na podstrešja! D. K.

KAJ PA MALKOVEC?

Na Malkovcu so si isto nalogo zadali člani SZDL in mladina. Prireajo v iste namene prostor nad zadružno kletjo, ker mislijo, da bo taka oblika pritegnila tudi mairskoga od drugod, saj je Malkovec že pravi slovel kot turistično in izletniško zanimiv kraj. Žal zadnje čase ni preveč možnosti, da bi se ljudje kje zbirali.

UBOGE CESTE!

Ko beremo dnevno v časopisu o velikih vodah po Sloveniji, pa Sava v Zinjavju za čuda ostaja kar lepo v struji. Več škode pa povzroča stalno deževje cestam in potom, ki so marsikje že prav tako kot njihve. Sevničani se s precej strahu podajo na pot od trga do postaje. Tu bi človek resnično rabil dva dekajca; enega za profi dežuj in drugega vrtil brizganju blata izpod koles najrazličnejših vozil.

Kanižarica napreduje

Kanižarica, središče belokranjskih rudarjev, doblava nove lice. Pred leti je bila Kanižarica znano prebivališče ciganov, začetek skrivnostnih gozdov ob cesti proti Vinici ali Staremu trgu pa kot majhen in zanemaren premožkop rjavega premožga. Za rudarje ni bilo poskrbljeno niti najosnovnejše.

Zdaj je povsem drugače. V lepem smrekovem gozdiču imajo 6 stanovanjskih blokov, v katerih je dobilo udoben dom več deset rudarskih družin. Za zabavo jim služita športno igrišče s kegljiščem, za kulturno izživljanje pa skrbni rudniška Svoboda. S Crnomljem so povezani z lepo asfaltno cesto, ob kateri je moderna ulična razsvetljava. J. K.

O prednosti umetnih gnojil smo že velikokrat pisali; takšnele peso je pridelala tov. Minka Glogovšek iz Zgornjega Obrežja pri Arličah (Foto: Martin Zupančič)

V TEM TEBI NAS ZANIMA

Ledenski koledar

Cetrek, 13. decembra: Ljubla Petek, 16. decembra: Albin Sobota, 17. decembra: Lazar Nedela, 18. decembra: Rastko Ponedeljek, 19. decembra: Darjo Torek, 20. decembra: Svetozar Sreda, 21. decembra: Tomaž

KINO

Crmoelj, 16. in 18. dec. franc. barv. film »Kockar«; 20. in 21. decembra: amer. film »Dvanajst jeznih moš«.

Kostanjevica, 18. dec. ital. barv. film »Kraljevstvo sonca«.

Metlika, 17. in 18. dec. »Ponos in strast«; 21. dec. »Vražji krog«.

Mokronog, 15. dec. ital.-franc. film »Neostvarjene sanje«; 17. in 18. dec. ital. barv. film »Madame Butterfly«.

Novo mesto — Krka: 16. do 19. dec. sovj. barv. film »Deleke brez naslova«; od 20. do 22. dec. angl. barv. film »Ker veter ne zna brati«.

Novo mesto — Dom JLA: od 15. do 18. dec. jugoslov. film »Vojna«; od 19. do 21. dec. amer. barv. film »Vidita«.

Semčič, 18. dec. amer. barv. film »Velika Korida«.

Senovo, 17. in 18. dec. amer. barv. film »Nismo angeli«; 21. in 22. dec. jugoslovanski film »Vrta ostano odprta«.

Sevnica, 17. in 18. dec. franc. film »Svet tšine«.

Trebnje, 17. in 18. dec. amer. barv. film »Doživljaj kapetana Vajta«.

Prestava v soboto ob 19. v nedeljo ob 16 in 18.30.

Zuzemberk, 18. dec. mehiški film »Ne preklešim svoje pretekle«.

Hišo in dva ha zemlje pri Trebnjem zamenjam za hišo v Novem mestu ali bližnji okoli, Skušek, Rožni vrh 10, Trebnje.

ZAHVALE!

PREKLIC

Tone Rozman iz Vavte vasi 24. pošta Straža obveščam, da nisem plačnik računov svoje žene Ivane Roznik, iz Vavte vasi 24. kakor tudi ne nobenih dolgov, dokler ne reši zadevo Okrožno sodišče v Novem mestu.

Preključem zgubljenemu zdravstveno skiznico št. 29422 kmetijske zavarovanja na ime J. J. Brulc rojena 1. aprila 1928. Smolenjski vas 3, pošta Novo mesto.

Kristina Ravbar iz Vavte vasi 17. pošta Straža, preključem vsekakor sem govorila zoper Franca Pucija iz Drenja, pošta Straža.

Ob izgubi dragega moža in očeta se iskreno zahvaljujemo zdravnikom novomeške bolnišnice, zlasti dr. Primoževiću, kakor tudi stremu osebju, ki so storili vse, da bi mu olajšali bolečine.

Nadalje se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrazili sožalje, vsem, ki so se spreneli na zadnji počitnik nekoviim štirim prijateljem, s katerimi je delal v tujini, kakor tudi vsem prijateljem, znancem in sorodnikom.

Družina Movrin

Zagorac, Novo mesto, Crmoelj, Stari trg ob Kolpi, 7. decembra 1960.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 5. do 12. decembra je bilo rojenih 23 dečkov in 20 deklic.

Poročila sta se: Jože Puhar, strojevalca s Tolstega vrha, in Ana Sobar, delavka iz Dol. Toplice.

Umrlj so: Jurij Pirišič, invalid iz Novih sel, star 74 let; Ivana Zunk, gospodinja iz Kocovca, stara 87 let; Marija Hudorovec, delavka iz Verčec, stara 66 let Ana Suria, kmetovalnica iz Gor. Lakočnice, stara 80 let; Terezija Kastelic, kmetovalnica iz Rakovnika, stara 86 let; Franc Turk, učitelj s Sela, star 70 let; Marija Hočevar, kmetovalnica iz Regarce vasi, stara 79 let.

bonce iz Ljubljane, in Marija Kenk, uslužbenka iz Notranjih gor; Jože Šturber, poljedelec iz Strana; Stefanija Stritar, poljedelka — Polke; Stanislav Šušteršič, umrlj so: Helena Cverje, gospodinja iz Orehovca, stara 58 let; Frančiška Košar, socialna podpiranka iz Sevnice, stara 78 let; Fran. dežan, upokojenec iz Sevnice, star 86 let; Jožef Šintler, prebivalec iz Sevnice, star 81 let; Ivana Povšič, učiteljica iz Trčnice, stara 75 let; Miha Špan, učitelj s Podvrha, star 78 let.

VIDEM-KRŠKO

Novembra sta bila rojena dva dečka.

Porodili so se: Vincenc Dvornik, zidarski pomočnik, in Marija Brodnik, bolniška sestrična, oba iz Ljubljane; Miroslav Skočaj, gradbeni tehnik iz Brežic, in Antonija Cuk, kmetijski tehnik iz Starega grada; Ivan Benje, trgovski pomočnik, in Krištof Benje, kmetijska delavka, oba iz Videm-Krškega; Maks Rihly, upravnik tiskarne, in Frančiška Petelin, uslužbenka, oba iz Videm-Krškega; Rudolf Spende, tovarniški delavec iz Raven, in Pavlina Babč, poselnica iz Zdol; Jože Krošelj, delavec iz Odključke gore, in Vilma Kink, delavka iz Kremenja; Avgustin Pfajfar, delavec iz Videm-Krškega, in Alojzija Drugovc, delavka iz Videm-Krškega; Ivan Kučič, šofer iz Spod. Dul, in Marija Ivanek, kuharska pomočnica iz Videm-Krškega.

Umrlj so: Valentin Strugar, upokojenec iz Videm-Krškega, star 85 let; Jože Dolinovič, posestnik z Brezobse gore, star 59 let; Marija Pleterki, gospodinja iz Zdol, stara 87 let.

IZ NOVOMEŠKE NERODNEŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodili: Cita Koža s Gor. Težke vode — dekle; Amalija Sukovič iz Mirne peč — dekle; Helena Bec iz Gabrja — dekle; Ana Bartoli iz Hrčnice — dečka; Marija Hrovatič iz Kozčice vasi — dečka; Jožeta Anžin iz Makčova — dečka; Pepca Tršinar s Gor. Prekope — dečka; Marija Nagode z Loke — dečka; Terezija Kastelic z Dol. Težke vode — dekle; Stanko Šobčič iz Starega grada — dekle; Pavla Starč iz Dobrnice — dečka; Cvetka Vovk iz Dol. Toplice — dečka; Justa Drmaž iz Dol. Prekope — dečko; Ivana Dimic iz Dolnje vasi — dečka; Anica Potokar iz Račjega sela — dekle; Ljudmila Gorčin s Potovrna — dečka; Jožeta Makše iz Geče vasi — dečka; Tadeja Selko iz Zvabovca — dekle; Marija Močivnik iz Sentjerneja — dekle; Amalija Spec iz Stavče vasi — dekle; Ana Lukšič s Podgrada — dekle; Darinka Korbe iz Gaberice — dečka; Marija Šušteršič iz Sela — dečka; Marija Muhič iz Malga Kala — dečka.

SEVNICA

Novembra so bili rojeni 4 dečki in 2 deklici.

Porodili so se: Jože Ameršič, delavec iz Prešna Loka, in Alojzija Medvedek, poljedelka iz Zurbkovele; Vilijada Gorjana, pisarka iz Gozd-Marjulič, in Zlata Hren, delavka iz Sevnice; Jože Mesojevec, delavec iz Zirovca, in Katarina Košar, gospodinja, pomočnica iz Zurbkovele; Jože Globavc, lesni manipulant iz Sevnice, in Kristina Pirkovič, šivilja s Sela; Stanislav Kranjc, sevnjski poljedelec iz Smarja, in Terezija Zupan, delavka iz Sevnice; Frančišek Steklarski, rudar iz Krmelja, in Marija Ljubljšek, delavka iz Skrovnik; Leopold Cizel, mizar, in Marija Dolenski, poljedelka, oba iz Mesto. Glavni trg 3.

KRONIKA NESREC

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Matija Lavrič, tesar iz Srednje vasi, je padel s koleca in si pokodoval desno nogo; Janozu Gorštu, rudarju iz Zvabovca, je padla deska na nogo; Marija Adlešič, žena kmeta iz Adlešičev, je padla z voza in si pokodovala desno nogo; Marija Šušteršič, žena kmeta iz Gabrja, je padla s podstrešja in si pokodovala glavo; Jerneja Bana, mlinarja iz Mirne, je povozil voz; Marica Dovjak, kuharska valjenka iz Očeca, je padla s mopedom in si pokodovala nogo.

KRAJEVNE KONFERENCE SZDL — DELOVNI SESTANKI ČLANOV

Zadnje nedeljo so bile v sevniskih občini tri zadnje krajevne konference SZDL. Člani na Ledini, v Zabukovju in Londarjevem dolu so se kot zadnji pogovorili o doseganju in bodočem delu.

Področje občinskega odbora SZDL Sevnica ima sedaj 31 krajevnih organizacij. Razprave in sklepi krajevnih konferenc, sekcije in podružnice so dale tako obsežen delovni načrt, da bo potrebno veliko delo, preden bo o teh zadevah lahko razpravljala občinska konferenca. Ta bo verjetno konec januarja ali v začetku februarja prihodnjega leta. Do takrat pa bo potrebno predelati vse predloge in sklepe članstva, da bi se lahko

ko začrtalo emotno delo v naslednjih letih. Temu primerno se bo morala spremeniti tudi sestava bodočega občinskega odbora, saj je članstvo postavilo vrsto nalog, ki bodo zahtevale v marsičem novih prijemov in oblik dela.

O RDEČEM KRIŽU V LOKI

V začetku decembra je bil v Loki pri Sevnici občan Rik. O delu in uspehu je poročal predsednik Hočevar.

Rik je imel večji uspehov. Organizirani so tečaj, ki ga je oblikoval 28 mladinc. Dekleta so si v Sevnici ogledala zdravstveni dom in ženski dispanser, v Novem mestu pa tovarno zdravlilni, s kolno bolnico, TVC odedek in Dolenjski muzej. Sprejel jih je tudi predsednik OKR inš. Zanimivo je jim dal nekaj napotkov za nadaljnje delo.

Tečajnice so sodelovale pri izvedenju sekcij, za katero so pridobile kar 24.000 dinarjev. V prostorsko berkluznem tednu so se najbolj izkazala dekleta z Brega; Ivanika Mišar je sama nabrala 1500 dinarjev. Na Celovniku tri hiše še niso imele pitne vode. Tudi tu je posredoval Rik in zbral 5000 din. 50.000 dinarjev pa so dobili iz občinskih sredstev. Tečaj so zaključili v aprilu 1960 s kulturno prireditvijo. Dobček so razdelili revnejšim ljudem.

SEJA OBLO V SEVNICI

V ponedeljek sta zasedala v Sevnici oba zbora ljudskega odbora. Obsežen dnevni red je imel vrsto pomembnih točk, med drugim vprašanje sredstev investicijske sklada in združevanja sredstev v gospodarstvu, vprašanja s področja šolstva in drugo.

Novomeška kronika

V torek zvečer in v sredo dopoldne so začele padati prve letinske snežinke v mestu. Otroci so jih komaj čakali. Tu in tam se najbolj verni preiskujejo sani, čeprav snežna odeja še ni prekrila tal.

V počastitev dneva JLA bo 12. decembra v Domu Jugoslovanske ljudske armade svečana akademija z bogatim in pestrim sporedom.

Novomeščani so vesele narave in so že v začetku meseca mislili na silvestrovanje. V vseh večjih gostinskih lokalih v mestu so prostori za Novo leto že rezervirani.

Zliviški trg je bil v ponedeljek, 12. decembra, kar dobro založen. Zasedene so bile vse stojnice. Prodajali so jajca po 26 dinarjev, kislo zelje in repo po 60

dinarjev kilogram, radič po 25 dinarjev metlico, solato po 80 dinarjev kilogram, jabolka po 60 dinarjev metlano v skodelicah po 80 dinarjev, srčke po 10 dinarjev kos, koruzo po 10 dinarjev kilogram, krompir po 18 dinarjev, špinac po 200 dinarjev kilogram, mleko po 33 dinarjev liter. Kot običajno so bile tudi lokrat napodajale pletenine in otroška konfekcija.

Lepo so imeli organizirani praznovanja dneva republike v Starem trgu in Radencih. Programa sta pripravili domači šoli. Udeležba je bila velika. —er

IZ TREH TERENOV — EDEN

Prejšnji teden so se v Sindikalni dvorani v Novem mestu zbrali delegati doseganjih treh terenskih organizacij SZDL v osrednjem področju mesta — I., II. in III. terena — in ustanovili namesto treh terenskih organizacij skupno Krajevno organizacijo Socialistične zveze — center. V imenu iniciativnega odbora je poročal o nalogah in delu SZDL tov. Danilo Kovačič. V razpravi so poročili so dali delegati marsikak tehen nasvet za bodoče delo, zlasti pa sta posegla v razpravo Rudi Hrovatin in predsednik občinskega odbora SZDL Tone Rozman. Delegati so izrekli pohvalo iniciativnemu odboru za dobro izpeljano delo in uličnim poverjenikom vseh treh doseganjih terenov, kajti prav ulični poverjeniki imajo veliko zaslug za razgibanje in uspešno delo organizacij SZDL. Nato so delegati na tajnih volitvah izvolili 30-članski odbor nove krajevne organizacije SZDL center, po končanem zborovanju pa so novi odborniki izbrali izmed sebe 9-članski sekretariat. Predsednik krajevne organizacije center je Jože Cvikovič, podpredsednik Jurij Picek, tajnica Tilka Šušteršič in blagajnik Rudi Jeranič. Da se bo delo uspešno razvijalo, bo odbor ustanovil razne sekcije, v krepko pomoč pa bodo odboru tudi tričlanski podružnični odbori na področju doseganjih terenov.

Iz Tržišča nam pišejo

Za dan republike so železniški delavci iz Tržiča in Mokronoga z nekaterimi predstavniki množičnih organizacij obiskali bivšega železniškega delavca, ki je zdaj v pokolju — Franca Milavca. Ob tej priložnosti je tovariš Milavec povedal marsikateri dogodek iz svojega dolgoletnega službovanja pri železnici. Ob zvokih partizanske in slovenske ne-

loga bo: organizirati pohod Dedka Mrza za novo leto.

Za dan republike so železniški delavci iz Tržiča in Mokronoga z nekaterimi predstavniki množičnih organizacij obiskali bivšega železniškega delavca, ki je zdaj v pokolju — Franca Milavca. Ob tej priložnosti je tovariš Milavec povedal marsikateri dogodek iz svojega dolgoletnega službovanja pri železnici. Ob zvokih partizanske in slovenske ne-

rodne pesmi so predstavniki organizacij in železnjarjevi zaželeli tovarišju Milavcu še mnogo zdravil let.

V Tržišču pripravila krajevna organizacija SZDL prostor za klubse prostore. Ti naj bi bili v stavbi krajevne urada. Razpravljajo pa tudi o televizijski, za katerega že zbirajo prispevke. Tako bi se tudi Tržiške priključilo kluboma v Sevnici in Sentjanju.

Leon Močan

SPORED RADIO LJUBLJANA

Zbor volivcev v Podbočju

4. decembra je bil v Podbočju v osnovni šoli zbor volivcev, ki se ga je udeležilo veliko število ljudi. Razpravljali so o popravilih poti in po daljši in burni razpravi sprejeli predlog krajevnega odbora o razdelitvi sredstev, namenjenih popravilom.

Pred tem je bil že sklican zbor volivcev, ni pa mogel sklepati, ker je bila udeležba premajhna. Zdaj so ljudje končno videli, da je njim samim v korist, da pomagajo reševati krajevne probleme in potrebe, ter so se drugemu sestanka polnoštevilno udeležili.

OBVESTILO

Zletni odbor VII. zleta bratstva in enotnosti Novo mesto poziva vse upnike, da do 25. decembra 1960 predložijo svoje terjatve, ker zaradi likvidacije poznejših terjatev ne bo mogel upoštevati.

Zletni odbor VII. zleta bratstva in enotnosti Novo mesto

SOBOTA, 17. decembra

5.00-6.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored), vmes ob 5.25-5.45 Nekaj domačih — 6.30 Reklame — 6.55 Glasba ob delu — 8.30 Igra violinist Igor Ozim s 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo; Herman Skofič, Dobri obloženi kruhek — 9.25 Ob Sredozemskem morju (zabavna glasba — 10.45 3. karikozna igra — 11.00 Ali vam ugaja? — 11.40 Poje mešani zbor Franca Prešeren iz Kranja — 11.50 Lokalni dnevnik — 12.15 Občinski dnevnik — 12.30 Radijski dnevnik — 12.45 Domači napisi za sobotni večer — 20.30 R. in A. Becker: Dovolite, ime mi je Cox — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna — 22.15 Odstaja za naše izseljence — 23.05 Zaplešite z nami! — 24.00 Zadržna poročila in zaključek oddaje.

NEDELJA, 18. decembra

6.00-6.30 Nedeljski jutranji spored, vmes ob 6.05-6.10 Poročila, vremenska napoved in dnevni koledar — 6.30 Vedri napisi — 7.00 Napoved časa, poročila, pregled

tiska, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda — 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in predvidev dneva — 7.35 Igra kmetijska — 8.00 Glasbeni spored — 8.30 Radijska igra — 8.30 Slišni molstri pišejo za otroke — 8.45 Z zabavno glasbo v novi tedni — 9.45 Štiri antične arije — 10.00 Še pomnite, tovariši! — Lofje Jakopič; Trnki pod Kumom — 10.50 Iz vokalne besednice Danila Bučarja — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino — 11.45 Zabavni orkester Helmut Zacharias — 12.00 Naši poslušalci sestajajo in podpirajo, I. — 12.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 13.45 Koncert pri vas doma z orkestrom Rapsale — 14.15 Naši poslušalci sestajajo in podpirajo, II. — 15. Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.15 Reklame — 15.30 Zvočna panorama — 16.00 Humoreska tega tedna: Georgij Papasvili — Za srečo v zakonu — 16.20 Veliki valci — 16.40 Kar radi poslušate 17.06 Belci so jih mali moji — 17.30 Radijska igra: Jonathan Swift »Vaigamogčeno pero« — 18.17 Sulta na teme angleških narodnih pesmi — 18.29 Martin Gold s svojim orkestrom — 18.40 Polke — 19.00 Glasbeni spored — 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19.20 Radijski dnevnik — 20.05 Izberite melodijo tedna — 20.30 Orgle v ritmu — 21.00 Oblik pri akademiku Ludoviku Marji Škerjancu (ob skladateljevi šestdesetletnici) — 22.00 Na poved časa, poročila, vremenska napoved in predel sporeda za naslednji dan — 23.15 Ples ob radijskem spremljku — 23.30 Poročila — 23.05 Nočni komorni koncert — 24.00 Zadržni poročila in zaključek oddaje.

V ATOMSKO PRAKETINO LUNO

PIRREJENO PO FAN TASTIČNI ZGODBI R. O. FOHLERJA

25. — Sončna stran je bila blizu. Zares je brž postalo svetlo. Toplota je zajela vse raketne prostore, toda notranje hladilne naprave so jo brž zadržale. V dnevni svetlobi se je zvrstila pred periskopi dobro znana Lunina površina. Morja in vulkanska žrela, Kapitan Wilbert je dejal: »Na cilj smo! Za obkrožitev smo potrebovali natanko dve uri in petintrideset minut, saj letimo že 1,5 km/sek. brzine.« Spet se je dvignil v bleščeči dnevni svetlobi in žarku sonca zunanji toplomer na več kot +100 stopinj Celzija, kajti na tej strani Lune ni bilo tiste plasti zraka, ki bi ostru nasprotja omilila ali pa jih izenačila. Velika vročina je posadko zelo prestrašila.

26. — Za pristanek je bila namreč sončna stran Lune kaj malo primerna, prav tako pa tudi tema Lunine zadnje strani. Zato je kapitan sklenil pristati v coni »pepelnatost sive svetlobe«, kjer je bilo sicer občutno mrzlo, vendar tudi dovolj svetlo, da bi lahko dovolj natančno opazovali Lunino površino. Potem ko so spet odleteli mimo kakor noč črne Lunine zadnje strani, so se začeli pripravljati za pristanek. »Pozor, pristanek!« je ukazal kapitan po telefonu. »Vse pripravljeno!« se je glasil odgovor posadke. Radarski tehnik je sporočil oddaljenost od Lunine površine: »10.000 metrov ... 9.900 metrov ... Tako je letela AR 3 nad črno stranjo Lune in padala vedno nižje...

27. — »Brezkonočno širo morje, kapitan!« Je zakliknil pilot. — »Kakor deska!« ga je dopolnil radarski tehnik. »372 metrov, 371 ... 370 ...« Čeprav ni bilo kaj posebnega videti, so vsi nazetno strmeli v belo osvetljeno ravno ploskev. Delo na raketi je počvalo. Samo posadka v pilotovi kabini pri žarometu in motorju je bila pripravljena »na vse«. V kabini profesorja Fabiusa je bil Himing kakor prilepljen od periskopa in sporočal zaposlenemu učencjaku, kaj je videl. »Kako bomo pristali? Bomo morda tresčili ob Luno, se bo raketa razbila, bomo imeli mrtve?« je razmišljal Himing. In medtem...

Standard narašča

Kako narašča naš ekonomski razvoj? In kako z njim narašča naša kupna moč, oziroma kako se to kaže v našem osebnem standardu? O tem zgovorno pričajo številke za nekatere sodobne predmete široke potrošnje. Številke so iz letošnjega leta.

RADIJSKI SPREJEMNIKI so vsekakor najbolj razširjeni aparat v naših družinah. Z milijonom v Jugoslaviji že 1 milijon 600 tisoč radijskih naročnikov.

ELEKTRIČNIH ŠTEDILNIKOV je v naših gospodinjstvih že 197.000.

TELEVIZORJEV je med Jugoslavlani zdaj 32.000 — 18 tisoč več kakor lani.

Tudi HLADILNIKE gospodinjne pridno kupujejo. Lani

Šorba proti dimu

Glavno mesto Francije Pariz je začelo ostro borbo proti dimu in saj, kaj prizadeva velikansko škodo zdravju ljudi, kviri pa tudi stavbe. Računajo, da skupna teža dima v okolici Pariza znaša 2.200.000 ton. Trideset milijonov ton ogljikovih plinov visi nad mestom. Zveplene kisline, ki draži pljuča in škoduje hišam in pohištvo, je bilo lani v pariškem zraku 417.000 ton. Vso škodo od dima cenijo v Franciji na 200 milijard frankov, v Belgiji na 40 milijard frankov, v Angliji na 340 milijard. Ni čudno, da so sprito teh števil resno zaskrbljeni ne samo zdravniki in ekonomisti, ampak tudi prebivalci veleleste in industrijskih področij.

Aluminijasta ladja

Ladja naše trgovske mornarice »Varaždin« je prva jugoslovska ladja, zgrajena iz aluminija. Zgradili so jo na Malem Lošnju.

Prebivalstvo ZSSR

Po najnovejših podatkih je imela Sovjetska zveza lani 208 milijonov prebivalcev.

Zasluzena nagrada

Letošnjo književno nagrado ki nosi ime po slavnom znanstveniku in človekoljubu dr. Schweitzerju je dobila Francozinja Denis Legrix za svojo knjigo: »Taka sem rojena«. Denis je bila rojena brez rok in brez nog. Knjigo je napisala tako, da je držala pero med brado in ramo. Mimo tega Denisa tudi odlično slika. Novo potrdilo starega izreka: »Volja je moč.«

KRATEK PREGLED PRAZGODOVINE SPODNJEGA POSAVJA IN ORIS RIMSKEGA MESTA

Nevidodunum

Letos julija in avgusta so potekala obsežna arheološka izkopavanja rimskega mesta Nevidodunum v vasi Drnovo pri Krškem. Dela se bodo v prihodnjih letih še nadaljevala, tako da bomo odkrili celoten obseg nekdanjega mesta in re-

TO NE KNEZ

čno pristanišče ob Savi. Letošnje dvomesečno delo je pokazalo, da je bilo mesto zgrajeno po vzorih rimskih mest v Italiji z visoko civilizacijo, ki v marsičem še danes prekaša današnjo vas Drnovo (urejena kanalizacija, vodovod z Gorjancem, način ogrevanja hiš). Še važnejše pa je odkritje rimskega pristanišča v savski strugi, ki je danes mrtva, ker je Sava menjala strugo. To je prvo doslej odkrito rimsko rečno pristanišče v Jugoslaviji. Preden priidemo na opis samega mesta. Nevidodunum, si oglejmo prazgodovinsko obdobje spodnjega Posavja, ki je zelo pestro in pomembno za slovensko arheologijo.

Sima polja in travniki v plodni ravnini ob sotočju Krke in Save, obilica rib v njenih vodah, prijazna gozdna pobočja Gorjancev, Libne in Sremiča so od nekdaj mikali človeka, da se tod naseli. Zato ni slučaj, da najdemo ravno v Posavju sledove človekovega življenja in njegove ostaline vse do starejše kamene dobe pa do naselje Slovencev. Tu, na tleh spodnjega Posavja, so se križala pota, po katerih so hodila ljudstva od pamtiveka in ki so večkrat usodno vplivala na razvoj dogodkov v tisočletni preteklosti naših krajev.

Nimamo še trdnih dokazov, da je tod bival že človek-lovca ledene dobe, vendar to lahko domnevamo, kajti pokrajina ima dosti prisojnih zavetnih jam, ki so taktatnemu človeku v ostrem podnebju in v surovi bližki za obstanek nudile zavetje.

V tih jamah so bile najdene kosti jamejskega medveda, ki medvedovo kačjo, da jih je uporabljala in obdelala človekova roka. Bolj številne so najdbe iz mlajše kamene dobe — neolitika. Človek tega obdobja ni več samo lovec, temveč začne že primitivno obdelovati polje, zaseje prve žitarice in udomači si prve živali. Doslej najpomembnejše najdbe iz mlajše kamene dobe izvirajo iz Ajdovske jame pri Nemški vasi. Tu je bilo najdenih precej glinastih posod ter zgojenelo žito — najstarejša priča poljedelstva v Sloveniji. Podočno gradivo poljedelcev iz mlajše kamene dobe je bilo najdeno tudi v Jermanovi jami pri Pijavskem. Ljudje mlajše kamene dobe ne poznajo še kovin, vse svoje orodje in orodje si izdelujejo iz kamna, kosti, rogova in glinice. Prebivalci mlajše kamene dobe ne stanujejo več izključno v votlinah, temveč si gradijo prve koče v ravninah, ki pomembno prve zametke kasnejših vasi. Korak dalje in človek je spoznal vrednost kovine in njeno prednost pred kamnom. Čim človek začne uporabljati kovine, govornice o kovinskih dobah. Prva kovina, ki jo človek spozna in začne obdelovati, je baker. Ko pa se je naučil zlivati baker in kovati, da je tako dobil bron, govorimo o bronasti dobi.

Človek bronaste dobe ni več mirni poljedelec, ki je več ali manj stalno naseljen ter živi od plodov zemlje in živinoreje. Spoznavanje kovine mu je potinilo v roke tudi kovinsko orožje: se-

kiro, sulico, bodalo, meč. Bronastodobni človek postane napadalno, rodovi se medsebojno napadajo, divalščina niso več stalna, ljudje iščejo ložišča kovin, časi so nemirni in nevarni. Zato ljudje tega časa v trenutku nevarnosti zakopujejo svoje dragocenosti, to so predvsem bronaste predmete, ter zbežijo na varno v upanju, da se bodo spet vrnili in izkopali svoje dragocenosti. Mnogi izmed njih se niso vrnili in tako pogosto najdemo takšne zakopane zaloge ali depozite, v katerih največkrat najdemo bronaste sekire, srpe, sulice pa tudi kose še neobdelanega bronastega. Takšni zakopani bronasti predmeti so bili najdeni v Silovcu pri Sremičah. V čas pozne bronaste dobe spada tudi lep bronast meč, ki so ga pred drugo svetovno vojno našli v strugi Save pri Krškem.

Prehod iz bronaste dobe v železno, nekoliko okrog leta 1000 pred n. št., pomeni za Slovenijo izreden mejnik. V tem času se naseli v naših krajih množico ljudstva — Pralliri (Protolirji), ki kot enotno ljudstvo, razdeljeno na številna plemena, živi na velikanskem področju od Alp do Trnava morja in do Makedonije. Ti ljudje so prišli k nam od vzhoda. V svojem tisočletnem razvoju na naših tleh so ustvarili liri izredno visoko civilizacijo in lastno kulturo, ki je takrat naše kraje vzdignila do evropske pomembnosti. Izredno veliko število najdb iz časa starejše železne dobe po vsej Slove-

Prezrez skozi grob z žaro v Dobovi

niji priča o gosti naseljenosti Ilirrov. Bili so dobri živinorejci in so zaradi rudnega bogastva dežele postali izvrstni mojstri v pridobivanju in predelovanju kovin.

DOBOVA — BOGATO PRAZGODOVINSKO NAJDIŠČE

Največje in najpomembnejše prazgodovinsko najdišče v Posavju predstavlja staroirsko grobišče v Dobovi. To izredno razsežno grobišče, na katerem so bili doslej izkopani že številni grobovi — računamo pa, da leži v zemlji še nekaj sto grobov — spada časovno na prehod iz bronaste v železno dobo in deloma že v čas med bronasto in železno dobo. Iz te kulture se je kasneje razvila klasična ilirska kultura, ki je ravno na Dolenjskem in v Posavju dosegla višek svojega razvoja. V nekoliko mlajši čas sodi načeto in deloma že uničeno grobišče žarnih grobov v Dobah pri Kostanjevici. Tudi tam so mrtve sežigali, njih pepel pa polagali v velike žare.

NEKAJ OKROGLIHE

PEČKA.
»Ja, kaj pa venkar mislite: cela steklenica žganja stoji pred vami na pisalni mizi!«
»Veste, tovariš direktor, mrzlo je in v trgovini so mi zamislili, da odlično greje. Samo zato sem ga prinesel s seboj.«

RAZUMLJIVO
»Kako se počutis po prekrokanju noči?«
»Kar dober. Samo žena je zdaj vsa hripava.«

NAZORNO
»Torej priznate, da ste to žetelja udarili v gostilni s stolom po glavi. Povejte, kako ste naredili?«
»Vidite, tovariš sodnik, sedel je pred menoj, kakor zdaj le vi. No, dajte mi prošim stol ...«

cani ljudje prekopal. V tem času, ko so liri na višju svojih moči, temveč jih pokopavajo v gomilah. Tako so tudi na zunanji hoteli obeliski počivališča svojih mrtvih, oblika in velikost gomile pa naj še po smrti pričata o moči in pomembnosti tistih, ki počivajo pod njo.

Ta čas ne pozna več socialne enakosti. Tedanja družba se že deli na bogate in revne, na vladajoče in podložne. Na eni strani plemeniti knezi, vojaški poveljniki in rodovni začetniki, na drugi strani pa množica ilirskih kmetov-bojovnikov. Od tod tudi velike razlike pridelkov v posameznih grobovih. Grobovi bogatih večinoma vsebujejo veliko bronaste orožja (sl. 2), v ženskih grobovih pa prevladuje nakit in lončeno posode. Okrpani predmeti iz bronca, stekla in jantarja večkrat v svoji izdelavi in po na-

(Nadaljevanje sledi)

KAJ NAM JE PAVEDALA LIBNA

Malo prej smo dejali, da so ljudje, ki so pokopani na dobovskem grobišču, na začetku razvoja ilirske kulture in da so bili skromni živinorejci in poljedelci brez izrazitih socialnih razlik. Temu bolj nas presenetljivo izkopalnice, ki so bile najdene na Libni nad Vidmom. Libna je najznačilnejša predstavnica cvetoče ilirske kulture ali mlajšega halštatskega obdobja v Posavju, ki traja nekako od leta 700-300 pred n. št. Na vrhu gore se je nekdo razprostrala množična naselbina-gradišče, na vzhodnem pobočju Libne pa leži na desetine gomil, zadnje počivališče umrlih ilirov, ki so jih že zgodaj razni poklicani in nepokli-

NAVADNO SLOVAC NE PIJEM ORED POLDNEVOM, TOLA NEKJE NA SVETU MORA ZDAJJE ŽE BITI ČEZ POLDAN ...

georgij volodin

MODRI ŽAREK

Tropinina so prinašali v sobo vse, kar je želel: časopise, revije, knjige. Dajal so mu dodatni obrok hrane, toda on je ta dodatek delil otrokom in družinam. Zdal pa zdaj so ga ljubezivno zasliševali. Kruse je bil zmeraj navzoč. Tropinina je gledal izpod čela, odgovarjal zelo malo ali je pa sploh molčal. Nekeč je Kruseju pošla potrpežljivost in je začel kričati. Tropinina je za posmehljivo pogledal in rekel:

»Nikar ne dvigajte glasu, ni vredno. Za križanje se sploh ne zmenim, ker sem ga vajen.«

Po tem pogovoru je Kruse naročil, naj okrepjajo nadzor nad Rusom. Schwarz je s posmehljivimi opazkami povedal Flicku, kako je bil Kruse divji.

Flick je pokimal. Poznal je veliko jetnikov in ujetnikov že med vojno, ki so pri zasliševanjih molčali kot nemi. Zdal res ne želi, da bi katerega od njih srečal.

V sobo je naglo stopil Wiener. Podolgovat obraz mu je bil blede, izmučen, kakor da je doživel hud pretres.

»Kaj se je zgodilo, Kurt?« ga je vprašal Flick v skrbeh, da niso morda Kurta spravešali o njem.

Wiener se je usedel in potihlo zaprosil:

»Gospod pomočnik, prosim, da mi oprostite. Nadomestil bom izgubljeni čas. Prosim vas ...«

Flick ga je začuden pogledal. Opazil je na njem ponošen vojaški jopič in pošvedrane čevlje.

»Kakšna maškarada pa je to?« se je nasmehnil.

»Ničesar drugega nimam več.«

»Kako to?«

»Sinoči so neki razbojnikji vdrli v mojo sobo in mi vse pobrali.«

»Izpopal so vas? Kdaj se je to zgodilo. Natanko mi povejte.«

»Ponoči. Razbili so vrata. Zvezali mene in ženo in hčerko.«

In Kurt je na drobno povedal o nočnem napadu v njegovo stanovanje. Le nekaj je zamolčal, saj se je bal priznati celo sebi. Med napadom je spoznal vodjo razbojnika. To je bil Schwarz, uslužbenec Biroja. Nosil je masko, toda ko je brskal po predalu, mu je na obraz padla svetloba od baterije in Kurt je dobro opazil bradavico na vrhu brade. To bradavico si je bil dobro zapomnil, ko je izpolnjeval anketne listke v Bismarckovi ulici na št. 8. Schwarz je pregledoval listke in si praskal bradavico. Kurt se je takrat zbal, da bo Schwarz razpraskal bradavico do krvi in bo postal slabe volje. Hotel ga je celo opomniti. Isto se je zgodilo sinoči. Ko je marsikateri razbojnik z desno roko brskal po predalu, se je z levico prijel za brado in začel cukati bradavico. Kurt ni dovolil, da je to Schwarz. Tako kada naj obtoži

Največji most na svetu bi bil vsekakov projekt na zgornji sliki. Če bi ga kdaj uresničili. Gre za prehod čez Rokavski preliv ali La Manche — za most med Francijo in Anglijo. Znana reč je, da so inženirji že projektirali predor med obema deželama pod morjem, most pa je popolnoma nova ideja. Projekt zanj je pripravil ing. Dorman Long ob skupnem sodelov-

anju treh velikih angleških, francoskih in ameriških firm. Most bi bil dvajset okrog 80 m nad vodno gladino, dolg bi bil približno 100 km in širok 30 m. Stal bi okrog 200 milijonov funtsterlingov (medtem ko bi stal predor pod morjem le 80 milijonov), vendar pa je zato toliko manj varen zaradi zračnega udara vode itd.) Projekt zdaj še proučujejo.

Dežnik v rokah vojne mornarice: kaj nenavadna slika, saj je sicer to orodje britanskim mornarjem posebej prepovedano! Toda mornar John Poplewell na gornji sliki je moral dežnik nositi na poseben ukaz: dodeljen je bil namreč v osebno spremembo in pomoč soprogu britanskega predsednika Vlade Maca Millana, ko je ta pred nekaj dnevi s premierom obiskoval vojno luko Portomouth.

Možak na sliki pravkar trga na dvoje šek za 5 milijonov dinarjev (v angleških funtih), gleda pa ga pri tem opravilu 12-letna Nemka Uta Diepold, ki je prišla k znanemu v Anglijo, da bi se naučila jezika. Pri tem je kupila srečno športne stave in zadela premijo. Ko je šla ponjo, pa je ugotovila, da po nekem angleškem zakonu v tej stvari ne morejo soditi osebe, mlajše od 18 let. Tako je dobitke ostal športni stavi, delci pa grenek oljus v ustih in solze.

Kje drugje kot v Ameriki se je pripravila zgodba, katere glavna junakinja je filmska zvezdica na gornji sliki Jo Morrow iz Hollywooda. Tožila je namreč svojega producenta sodišču, da jo je hotel — izstradati. Ta jo je namreč postavil na cesto, ker je prekoračila svojo telesno težo, ki jo je imela ob času, ko je bila angazirana. Seveda se producent izniči, da je bilo to s posebno klavzuro v delovni pogodbi posebej predvideno, ker igralnici nastopanje v filmu ne dopušča menjanja telesne linije. Vse kaže, da bo zaradi prevelike ječnosti zvezdica pogorela pred sodiščem, kar bo spet gotovo pripomoglo, da bo spet do nove službe, da se seveda sružjala. Če ji bo to pomagalo dvigniti vprašanje.